

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ
ΣΧΟΛΗΓΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΗΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

ΜΕΤΑ ΜΕΘΟΔΙΚΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΙΣ Κ. Ζ'ΒΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΑΣ
Ἐν Γαλλιᾷ, ὁδῷ Χαρχατοῦ, ἀριθ. 12.

1895

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ
ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΗΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

ΜΕΤΑ ΜΕΘΟΔΙΚΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΣ Κ. ΖΙΒΙΔΟΥ ΚΑΙ ΣΑΣ

1895

Ἄριθ. 796.

Πανοσιολογιώτατε,

Ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ ἐνοριακῇ συνελεύσει (31 Ἰουλίου 1894) ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία τῆς ἐν Σταυροδρόμιῳ Ὁρθοδόξου Κοινότητος εἶχεν ἐξουσιοδοτηθῆναι νὰ ἐκλέξῃ πολυμελῆ Ἐπιτροπὴν ἐκ καταλλήλων προσώπων, ἥς ἔργον θὰ ἦν ἡ μελέτη τοῦ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου καὶ ἡ σύνταξις νέου τοιοῦτου, ἀποβλέποντος εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς σχολῆς ταύτης ὡς τελείου γυμνασίου **πραγματολογικῶς**, ὡς ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῆς Κοινότητος καὶ ἡ μετὰ τοῦ ἴδρυτοῦ τοῦ Ζωγραφείου σύμβασις. Ὅθεν, πρὸ τῆς λήξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους, ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία ἐθεώρησεν ἐπ'ἀνάγκης, συνωδὰ τῇ ὀρθοίᾳ ἀποφάσει καὶ τῇ αἰτήσει τῆς Ἐφορείας τοῦ Ζωγραφείου, ὅπως προβῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς ἐδικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς, ἐγκρίνας ὡς τοιαῦτα Ὑμᾶς, Πανοσιολογιώτατε, μετὰ τῶν κ. κ. Ἰ. Ἀριστοκλέους ἐφέντη, Σταύρου Κέπετζη, Ἀναστασίου Χρηστίδου, Κωνσταντίνου Μεταξᾶ, Ἰωάννου Σταμέλου, Ἄλεξ. Ἰσχυριδίου καὶ Ἄλκ. Γοργόλη.

Θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ὑπομνήσωμεν Ὑμῖν τὴν ἑκτακτον σπουδαιότητα τῆς ἐντολῆς, ἣν ἡ ἐνοριακὴ συνέλευσις ἔδωκε τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ. Ἐπεριδόμενοι δὲ εἰς τὰ φιλογενῆ καὶ φιλόμουσα Ὑμῶν αἰσθηματα ὡς καὶ εἰς τὴν δεδοκιμασμένην Ὑμῶν πείραν, ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι θέλετε ἀποδεχθῆναι προθύμως τὸν διορισμὸν Ὑμῶν (καθ' ὅσον μάλιστα ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἔσται προσωρινή), παρέχοντες οὕτω τρανὸν δαίγμα τοῦ πρὸς τὴν πρόοδον τῆς Κοινότητος ἀκραίφνου Ὑμῶν ζήλου.

Ἐπὶ τούτοις παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ προσέλθητε τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 12 τρέχοντος κατὰ τὴν 10 1/2 π. μ. εἰς τὸ Ἐπιτροπικὸν τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων πρὸς καθορισμὸν τῆς ὑψ' Ὑμῶν γεννησομένης ἐργασίας. Ἐπικαλοῦμενοι δὲ τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Πανοσιολογιότητος διατελοῦμεν

Τῷ Πανοσιολογιωτάτῳ Ἀρχιμανδρίτῃ
κ. κ. Καλλινίκῳ Δελικάνῃ
κτλ. κτλ. κτλ.

Κ. Φωτιάδης βέης, Πρόεδρος.
Κ. Καραθεοδωρῆς ἐφέντης.
Ζ. Χατζόπουλος.
Ν. Σγουριδης.
Β. Σγούτας.

(Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδευσεως).

Ἄριθ 854.

Πανοδιολογιώτατε,

Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου ἀγγέλλει Ὑμῖν μετ' εὐχαριστήσεως, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου καταρισθέντων προγράμματα, ὑποβλήθη ἐν τῇ γενικῇ τῆς Κοινότητος συνελεύσει τῆς 14 Μαΐου ε. ε. ἐπεψηφίσθη παμψηφεί σχεδὸν (τριῶν μόνον καταψηφισάντων) μεθ' ὧν τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπῆς διατυπωμένων εὐχῶν, ἦτοι τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τετάρτης Γυμνασιακῆς τάξεως, πρὸς περιορισμὸν τῆς καθ' ἑβδομάδα διδασκαλίας ἐν ἐκάστη τάξει καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν ἐκείνων ἐκ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ὅσα κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς χρήζουσι ταύτης.

Συνεπεῖα τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία παρακαλεῖ τὴν ἐντιμὴν Ἐπιτροπὴν ὅπως, συνωδῶ τῇ ἐκθέσει τῆς, συμπληρωσῆ τὸ ἔργον αὐτῆς, προβαίνουσα ἅμα καὶ εἰς τὸν καταρισμὸν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ὅπερ ἄρξεται ἐφαρμοζόμενον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ἐπισπωμένη οὕτω τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς τε Κεντρικῆς Ἐφορείας καὶ συμπάσης τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου.

Ἐπὶ τούτοις δέξασθε, Πανοδιολογιώτατε, τὴν ἐκτίμησιν τοῦ βαθυτάτου ἡμῶν σεβασμοῦ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας καὶ α. α.

Ὁ ἔφορος γραμματεὺς

Ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς

Ν. Σγουρίδης.

Κωνστ. ἐξ ἑντῆς Καραθεοδωρῆς.

Τῷ Πανοδιολογιώτῳ Ἀρχιμανδρίτῳ

κ. κ. Καλλινίκῳ Δελικάνῃ

κτλ. κτλ. κτλ.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α'

ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ

Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῶν τριῶν τετρατάκτων δημοτικῶν σχολείων τῶν ἀρρένων (δημοτικοῦ τμήματος Ζωγραφείου, Ἁγίας Τριάδος καὶ Ἁγίου Κωνσταντίνου) ὡς καὶ τοῦ δημοτικοῦ παρθεναγωγείου Ἁγίου Κωνσταντίνου εἶναι τὸ ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκπονηθὲν καὶ εἰς ἀπάσας τὰς δημοτικὰς σχολὰς Πρωτευούσης ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος σχολικοῦ ἔτους 1894—95 διὰ Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου εἰσαχθέν. Ὅθεν ἀρκοῦμεθα εἰς μόνην τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Γαλλικῶν τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τῶν ἀρρένων καὶ τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ὡς καὶ τῶν λοιπῶν μαθημάτων.

Τάξις Γ'. Δημοτικῶν.

ΓΑΛΛΙΚΑ. *Λεξιλόγιον κατὰ τὴν μέθοδον Ahn. Φράσεις μικραὶ διὰ τῶν ἐγνωσμένων λέξεων κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον. Στοιχειωδεστάτη πραγματογνωσία. Ὁρόματα τῶν κυριωτέρων μερῶν καὶ ἐπίπλων τῆς παραδόσεως καὶ τῆς σχολῆς. Ὁρόματα τῶν κυριωτέρων μερῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ὁρόματα τῶν κυριωτέρων ζώων τοῦ τύπου ἡμῶν. Ὁρόματα τῶν περὶ ἡμῶν γνωστοτέρων φυτῶν. Ὁρόματα καὶ χρῆσις καὶ ἑτέρων ἀντικειμένων ὑποπιπτόντων εἰς τὰς αἰσθήσεις λίαν γνωστῶν, οἷον ἐνδυμάτων, ἐδωδύμων, χρησίων πρὸς ἐργασίαν καὶ ἀναγκῶν πρὸς κατοικίαν.* Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

Τάξις Δ'. Δημοτικῶν.

ΓΑΛΛΙΚΑ. Πρώται ἀσκήσεις ἀναγνώσεως. Γράμματα, συνλλαβαί, λέξεις. Πρώτα στοιχεία γραφῆς. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθὴν προφορὰν καὶ τὸν τονισμόν. Λεξιλόγιον ὡς ἀνωτέρω. Φράσεις καὶ μικροὶ διάλογοι. Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν λέξεως μιᾶς, γνωστῆς καὶ συνήθους, εἴτα δύο, τριῶν καὶ σχηματισμὸς ἐξ αὐτῶν μικρῶν φράσεων κατὰ τὴν μέθοδον Αὐτῶν μετ' ἀσκήσεως εἰς τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν. **Πραγματογνωσία.** Ὅνόματα χρωμάτων καὶ σχημάτων. Αἱ ἀπλούστεραι καὶ γνωστότεραι διαιρέσεις τοῦ χρόνου (ἡμέρα, ὥρα, λεπτόν, ἑβδομάς, μῆν κτλ.). Ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου. Θερμόν, ψυχρόν, ὑγρόν, βροχή, χιλιὰς, χιών, καιρὸς κτλ. Ὁραὶ τοῦ ἔτους. Τὰ κυριώτερα προϊόντα ἐκάστης. Κῆπος, ἀγρός, λειμῶν, ἀμπελος, σταφυλιὰ, τραγητός. Οἶνος, ζῦθος, φιάλη, ποτήριον, πῶμα κτλ. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

**Ὁραὶ διδασκαλίας καθ' ἑβδομάδα
τῶν δημοτικῶν σχολῶν.**

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Τάξ. Α'	Τάξ. Β'	Τοξ. Γ'	Τάξ. Δ'	Ἐν συνόλῳ.
Θρησκευτικά	2	2	3	3	10
Ἑλληνικά	12	10	10	10	42
Ἀριθμητικὴ	3	3	3	3	12
Ἱστορία	—	—	3	3	6
Γεωγραφία	—	—	2	2	4
Πραγματογνωσία	2	2	—	—	4
Φυσιογνωσία	—	—	2	2	4
Γραφὴ	—	3	—	—	3
Γαλλικά	—	—	2	2	4
Καλλιγραφία	—	—	3	3	6
Ἱχθυογραφία	1	2	2	2	7
Μουσικὴ	2	2	2	2	8
Γυμναστικὴ	2	2	2	2	8
	26	26	34	34	118

Σημ. Ἐν τῇ παρεναγωγείῳ προσθετέον καὶ 1 ὥραν ἐργοχείρου καθ' ἐκάστην κατὰ τάξιν.

Β'

ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Ἱερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστάσεων. Ἀπομνημόνευσις ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων καὶ ψαλμῶν τινων· οἶον: Ἐλέησόν με ὁ Θεός. Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κτλ. μετὰ προηγουμένην κατὰ τὸ δυνατόν ἐξήγησιν αὐτῶν. καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. Ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων· α') ἐκ τῶν Αἰσωπείων μύθων (ἄνευ τῶν ἐπιμυθίων)· β') ἐκ τῆς Ἀπολλοδώρου Βιβλιοθήκης· γ') ἐκ τῶν Διογέλου τοῦ Λαερτίου βίων· δ') ἐκ τῆς Αἰλιαροῦ ποικίλης ἱστορίας· ε') ἐκ τοῦ Ἀρθολογίου τοῦ Στοβαίου. Γραμματικὴ διδασκαλία μέχρι τῶν εἰς μὴ ἡμερῶν. Ἐξήγησις τῆς σημασίας ἐκάστης λέξεως καὶ τῆς ἐννοίας ἐκάστης φράσεως καὶ ἐκάστης παραγράφου. Ἀσκήσεις γραμματικαὶ καὶ ὀρθογραφικαὶ μετ' ἐφαρμογῆς τῶν δεδιδασκέντων κανόνων. Πρακτικὴ ἄσκησις περὶ τὴν κατάληψιν συντακτικῶν τινων φαινομένων οἷα εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἡ χρῆσις μετοχῶν ἐξηρημένων τε καὶ ἀπολύτων, ἡ σύνταξις τῶν προθέσεων καὶ σημασία αὐτῶν, ἡ σημασία τῶν χρόνων, τῶν διαθέσεων τῶν ῥημάτων, (τῶν ἐνεργητικῶν, μέσων καὶ παθητικῶν), προσδιορισμοὶ τινες τῶν προτάσεων (τοπικοί, χρονικοί), ἐπὶ κειμένων τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας γλώσσης. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 7.

Β'. Ἀνάγνωσις τεμαχίων συγγραμμάτων νεωτέρων Ἑλλήνων λογογράφων καὶ ποιητῶν. Ἀνάπτυξις τῶν ἀνεγνωσσομένων. Ἀπαργελία καὶ ἀποστήθισις ποιημάτων. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

Γ'. Συνθέσεις. Διηγηματικαὶ ἐξ ἱστορημάτων καὶ μυθευμάτων ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, σκοποῦσαι τὴν ἐξάσκησιν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ νὰ διηγῆται προφορικῶς καὶ νὰ ἐκθέτῃ τὴν διήγησιν του γραπτῶς. Θέματα 15, τοῦ σχεδίου προδιαγραφομένου δι' ἐρωτηματικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ διδάσκοντος κατὰ πρότυπα ἀφηγήματα, ἅτινα καὶ θὰ πολλαπλασια-

σθῶσι διασκευαζόμενα διὰ μεταβολῆς τῆς ὕψους τοῦ λόγου καὶ παραθέσεως νέων ἰδεῶν. Ἐξάσκῃσι ἀπὸ τοῦδε τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν ἐπιστολογραφικὴν τῶν ἐκτιθεμένων περιλήψιν. Καθ' ἑβδομάδα ὥρα 1.

10.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. *Πρῶται ἐννοιαί.* Μονάς. Ἀριθμός. Ἀριθμησις. Ἀριθμητικὴ. Μονάς δευτέρως τάξεως ἢ δεκάς. Μονάδες διαφόρων τάξεων (ἐκατοντάς, χιλιάς κτλ.) *Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία* τῶν διαφόρων ἀριθμῶν. Ἀσκήσεις γραφῆς καὶ ἀπαγγελίας οἰουδήποτε ἀκεραίου ἀριθμοῦ. Αἱ τέσσαρες πράξεις. Πρόσθεσις, (ἐκτελέσεις καὶ δοκιμὴ). Ἀφαιρέσεις, (ἐκτελέσεις καὶ δοκιμὴ). Πολλαπλασιασμός, (ἐκτελέσεις καὶ δοκιμὴ διὰ τοῦ σταυροῦ). Διαίσεις. Συντομίαι κατὰ τὴν ἐπιτέλειαν τῆς διαιρέσεως. Ἄυσεις προβλημάτων κατὰ διάνοιαν καὶ γραπτῶς. *Περὶ διαιρετότητος.* Πότε ἀριθμὸς λέγεται διαιρετὸς δι' ἄλλου. Τί λέγεται πολλαπλάσιον ἀριθμοῦ τινος. Τίνας λέγομεν ἀρτίους ἀριθμούς, τίνας περιττοὺς καὶ τίνας πρώτους. Χαρακτηριστικὰ διὰ τῶν ὁποίων διακρίνομεν πότε ἀριθμὸς διαιρεῖται δι' ἐνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων ἐκ τῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 15, 25. Ἀσκήσεις ἐπὶ τούτων.

Περὶ δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Σχηματισμὸς τῶν δεκαδικῶν μονάδων. Τί λέγεται δεκαδικὸς ἀριθμός. Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Ἰδιότητες αὐτῶν. Πρόσθεσις, Ἀφαιρέσεις, Πολλαπλασιασμός καὶ Διαίσεις καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις. **Περὶ κλασμάτων.** Σχηματισμὸς τῶν κλασματικῶν μονάδων. Ὁρισμὸς τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. *Γραφὴ καὶ ἀπαγγελία* τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Πότε κλασματικὸς ἀριθμὸς εἶναι μεγαλύτερος τῆς ἀκεραίας μονάδος, πότε μικρότερος καὶ πότε ἴσος πρὸς ταύτην. Τροπὴ ἀκεραίου εἰς κλασματικὸν ἔχοντα δεδομένον παρονομαστήν. Τί λέγεται μικτὸς ἀριθμὸς καὶ πῶς τρέπεται εἰς κλασματικόν. Πῶς ἐξάγονται αἱ ἀκεραῖαι μονάδες αἱ περιεχόμεναι εἰς κλασματικόν. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω. Πότε κλάσμα γίνεται δις τρίς τετράκις κτλ. μεγαλύτερον ἢ μικρότερον. Πῶς πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν οἱ ὄροι ἵνα μὴ μεταβληθῇ ἡ ἀξία τοῦ κλάσματος. Ἀπλοποιήσεις τῶν κλασμάτων. Τροπὴ ἑτερονόμων κλασμάτων εἰς ὁμώνυμα. Πρόσθεσις ὁμώνυμων καὶ ἑτερονόμων κλασμάτων. Πρόσθεσις μικτῶν ἀριθμῶν. Ἀφαιρέσεις δύο οἰουδήποτε κλασμάτων. Ἀφαιρέσεις μικτῶν ἀριθμῶν. Πολλαπλασιασμός κλάσματος ἢ μικτοῦ

καθ' ἣν περίπτωσιν ὁ πολλαπλασιαστικὸς εἶναι ἀκεραῖος. Διαίσεις κλασματικοῦ ἢ μικτοῦ δι' ἀκεραίου. Διάφορα προβλήματα. Γενίκευσις τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Πολλαπλασιασμός κλάσματος ἐπὶ κλάσμα, πολλαπλασιασμός μικτοῦ ἐπὶ κλάσμα καὶ ἐπὶ μικτόν. Γενικός ὁρισμὸς τῆς διαιρέσεως. Διαίσεις διὰ κλασματικοῦ ἢ μικτοῦ. Διάφορα προβλήματα ἀναγόμενα εἰς τὰς τέσσαρας πράξεις τῶν κλασματικῶν ἀριθμῶν. Τροπὴ κλασματικοῦ εἰς δεκαδικόν. Καθ' ἑβδομ. ὥρα 3.

Συμ. Ἡ μία ἐκ τῶν τριῶν ὥρῶν πρέπει νὰ δαπανᾷται ἀποκλειστικῶς εἰς ἀσκήσιν περὶ τὴν λύσιν προβλημάτων.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Α'. **Ἑλληνικὴ μυθολογία.** Ὁρισμὸς τῆς μυθολογίας. Δημιουργία τοῦ κόσμου ἐπὶ Δευκαλίωνος. Κατακλισμός. Διαίσεις τῶν θεῶν εἰς τάξεις· α') θεοὶ πρώτης τάξεως. Ἡ Μοῖρα, ὁ Οὐρανός, ἡ Γῆ, ὁ Κρόνος. Τέκνα τοῦ Κρόνου· ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Ἥρα, ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀμφιτρίτη, ὁ Πλούτων καὶ ἡ Περσεφόνη, ἡ Δημήτηρ. Τέκνα τοῦ Διὸς ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἄρης, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Ἄρτεμις καὶ ὁ Διόνυσος· β') θεοὶ δευτέρας τάξεως. Αἱ Μοῦσαι, ὁ Κῶμος, ὁ Μῶμος, ὁ Ἄρποκράτης, ὁ Πᾶν, ἡ Θέμις, ἡ Ἀνάγκη, ἡ Νέμεσις, ὁ Πλούτος, ἡ Τύχη, ἡ Ἐρίς κτλ. γ') Οἱ ἡμίθεοι καὶ οἱ ἥρωες. Ἡρακλῆς, Θησεύς, Περσεύς, Ἰάσων, Βελλεροφόντης, Οἰδίπους, οἱ ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου κτλ.

Β'. **Ἱστορία.** (Βιογραφικῶς). Κόδρος, Λυκούργος, Ἀριστόδημος, Ἀριστομένης, Σόλων, Πεισίστρατος, Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων. Καθ' ἑβδομάδα ὥρα 2.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. Α'. **Ὑδρογείος σφαῖρα.** Ἡ γῆ, σχῆμα αὐτῆς, παράστασις, πόλοι, ἰσημερινός, μεσημβρινός, παράλληλοι. Σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος ἐν τῇ σφαίρᾳ. Προσανατολισμοί. Ξηρὰ καὶ ὕδωρ, Ἕπειροι καὶ Ὀκεανοί, ἢ πρὸς ἀλλήλους θέσις καὶ ἰδίᾳ ἢ πρὸς τὴν Εὐρώπην θέσις τῆς Τουρκίας ἐν τῇ σφαίρᾳ. Συγκριτικὴ ἔκτασις τῶν Ἑπειρῶν καὶ τῶν Ὀκεανῶν. Χρῆσις σφαίρας καὶ παντὸς ἄλλου κοσμογραφικοῦ ὄργανου.

Β'. **Γεωγραφικοὶ ὄροι.** Ἐννοια νήσου, χερσονήσου, ἰσθμοῦ, ἀκρωτηρίου, θαλάσσης, κόλπου, λιμένος, ὄρμου, πορθμοῦ, λόφου, βουνοῦ, ὄρους, ὄροπέδιου, πεδιάδος, ἐρήμου, κοιλάδος, πηγῆς, ρύακος, ποταμοῦ, λίμνης, ἐλους ἔθνους, κράτους, πολιτεύματος, μοναρχίας, δημοκρατίας, ὁμοσπονδίας καὶ τῶν τοιοούτων. Ἐφαρμογὴ, τῶν παραδειγμάτων λαμ-

εγνωμένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τοῦ πατρίου ἐδάφους. Ὁδηγίαι πρὸς ἀνάγνωτον γεωγραφικῶν πινάκων. Ἀσκήσεις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ πίνακος ἰχνογραφίαν τῶν κυριωτέρων γεωγραφικῶν ὄρων.

Γ'. **Ἡ Εὐρώπη.** Θέσεις, ὄρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς. Θάλασσα, πελάγια. Καθ' ὕψος διάπλασις τοῦ ἐδάφους (ὄρη, ὄροπέδια, πεδιάδες κτλ.). Ποταμοὶ καὶ λίμναι. Κλίμα καὶ προϊόντα. Κάτοικοι. Κράτη. Συνοπτικὴ κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον περιγραφή ἐκάστου τούτων. Κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς φυσικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῶν γεωγραφίας. Σύγκρισις τῶν κυριωτέρων αὐτῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν, τὸν πληθυσμὸν, τὰ φυσικὰ προϊόντα, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ταξείδια κατὰ τὴν ἕξερσιν καὶ κατὰ θάλασσαν. Κυριώτεροι λιμένες καὶ σιδηρόδρομοι *Χαρτογραφία* ἐπὶ τοῦ πίνακος Καθ' ἑβδομάδα ὄραι 2.

ΓΑΛΛΙΚΑ. Ἐλευθέρα ἀνάγνωσις. *Γραφὴ συνήθης. Λεξιλόγιον φράσεις καὶ ἀπλοὶ διάλογοι* ἐξ ἀναγνώσεως τῆς μεθόδου Ahn ἢ ἄλλης ὁμοίας αὐτῆ. Στοιχειωδέσταται γνώσεις γραμματικῆς ἄνευ βιβλίου. Ἀσκήσεις πρὸς σχηματισμὸν τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τοῦ θηλυκοῦ γένους. Διδασκαλία περὶ συμφωνίας τοῦ ἐπιθέτου μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τοῦ ὑποκειμένου μετὰ τοῦ ῥήματος. Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι τῶν βοηθητικῶν καὶ τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν. Ἑρμηνεία τοῦ ἀναγνωσμένου κειμένου. Ἀσκήσεις ἐν αὐτῷ ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν, τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν λέξεων. Ἐπαράληψις ὑπὸ τῶν μαθητῶν φράσεων αἰτινῆς ἡρμηνεύθησαν προηγουμένως ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. Σχηματισμὸς ὑπὸ τῶν μαθητῶν φράσεων, ὧν τὰ στοιχεῖα παρέχονται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. **Πραγματογνωσθία** (συνέχεις). Ἐκ τῆς γεωργίας, οἶον καλλιεργεῖν, σπεῖρειν, φυτεύειν, θερίζειν, ἀλωνίζειν, κτλ. Ἀροτρον, δίκελον, σκαπάνη κτλ. Περὶ φωτισμοῦ. Κηρός, κηροπήγιον, λυχνία, ἔλαιον, πετρέλαιον, ἀριόφως κτλ. Περὶ θερμάνσεως. Ψύχος, πάχος, παγών, θερμότης, θερμάστρα, ἐστία, θερμόμετρον. Ξύλον, ἀνθράξ, πυρρὰ. Οἰκογένεια. Νέον ἔτος. Συγχερητήρια δῶρα, φιλανθρωπία. Ὁπωρικὰ διάφορα, ἐνάρξεως γενομένης ἀπὸ τῶν συνηθεστέρων. Κλίνη, ἐραπλώματα, λευκὰ ἱμάτια, μαλλίον, βάλβις, ἐριούρον, φλανέλλα. κτλ. Πλέκειν, ὑφάνειν, νήθειν, ῥάπτειν κτλ. Βελώνη, κλωστή, νῆμα, καρφίς κτλ.

Καθ' ἑβδομάδα ὄραι 5.

Σημ. 1. Ὁρα πραγματογνωσθίας. 2. ἀναγνώσεως, ἑρμηνείας, καὶ γραμματικῆς, καὶ 2 ἀσκήσεων, διαλόγων, θεματογραφίας κτλ.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ Α'. Διδασκαλία τῶν γραμμάτων τοῦ Ἀλφάβητου ἐκ τοῦ Ἀλφάβηταρίου καὶ ἐπὶ τοῦ πίνακος, τῶν χρακείδων, τῆς συνδέσεως τῶν γραμμάτων καὶ σχηματισμὸς ἐξ αὐτῶν διαφόρων μονοσυλλάβων λέξεων περιεχουσῶν ἐν τῷ μέσῳ ἐν τῶν φωνηέντων γραμμάτων ἔλιφ, βάβ, χέ καὶ γιέ μετὰ τῆς σημασίας αὐτῶν. Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ ἀλφάβηταρίου λέξεων καὶ φράσεων καθαρῶς τουρκικῶν μετὰ τῆς σημασίας αὐτῶν. *Γραφὴ* ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου. Β'. **Πραγματογνωσθία.** Ἐκμάθησις διαφόρων λέξεων ἀναφερομένων εἰς τὴν σχολήν, εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὰς διακρίσεις τοῦ χρόνου, τὴν ἀγορὰν διαφόρων πραγμάτων χρησίμων τῇ οἰκογενεῖᾳ κτλ. Σχηματισμὸς ἐκ τῶν λέξεων τούτων διαφόρων φράσεων συνήθων καὶ ἀναγνωμένων εἰς τὸν καθημερινὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου. Διδασκαλία τῶν ἀριθμῶν. Καθ' ἑβδομάδα ὄραι 4.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ. Θεωρητικῶς. Γραμμικὴ ἰχνογραφία ἐν ἐκτάσει. Ἐνθόγραμμα καὶ καμπυλόγραμμα σχήματα μέχρι τῶν στερεῶν σωμάτων μὴ περιλαμβανομένων. **Πρακτικῶς.** Ἀντιγραφή ἐξ ἀπλῶν εὐθυγράμμων καὶ καμπυλογράμμων σχημάτων. Τοπογραφίαι, ἀνθογραφίαι καὶ ἀρχαὶ κοσμηματογραφίαι. Τὰ πάντα ἄνευ σιζῆς.

Καθ' ἑβδομάδα ὄραι 2.

ΚΑΛΙΓΡΑΦΙΑ. Ἀπλή γραφὴ ἐξ ἐντύπων ὑποδειγμάτων βαθμιαίως σμικρυνομένων. Ἐκτύπασις εἰς τὸ ταχυγραφεῖν. Ἀρχαὶ στρογγύλης γραφῆς α'.) ἐπίστιχα γράμματα β'.) ὑπέρστιχα γράμματα γ'.) ὑπόστιχα γράμματα δ'.) ἀμφίστιχα γράμματα. Ἀρχὴ Κεφαλαίων στρογγύλων γραμμάτων. Κύρια ὀνόματα διὰ στρογγύλης γραφῆς. Ἀρχαὶ ἀπλῆς γαλλικῆς γραφῆς.

Καθ' ἑβδομάδα ὄραι 2.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. Ἀρχαὶ τῆς ἐργογάνου γυμναστικῆς. Ἀναρρίχησης ἐπὶ κατακορύφου κλίμακος. Ἀναρρίχησης πρώτου εἶδους ἐπὶ κατακορύφου κάλω. Ἀναρρίχησης δευτέρου εἶδους ἐπὶ τῆς κάλω. Ἀναρρίχησης δευτέρου εἶδους ἐπὶ κατακορύφων δοκίδων (ράβδων) Ἀσκήσεις ἐπὶ ὀριζοντίου δοκοῦ. Βάδισις πρὸς τὰ πρόσω καὶ ὀπίσω. Ἄλμα εἰς ὕψος καὶ μῆκος ἐμπρός. Ἄλμα εἰς ὕψος καὶ βάθος. Ἄλμα εἰς ὕψος μῆκος καὶ βάθος. Ἄλμα εἰς μῆκος πρὸς δεξιὰ πρὸς ἀριστερὰ καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω. Διάφορα εἶδη ἰσορροπίας διὰ τῶν ποδῶν. Ἰσορροπία ἐπὶ τοῦ

δεξιού ποδός, τοῦ ἐτέρου βασταζομένου πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ τῆς ὁμωνύμου χειρός. *Ίσορροπία* ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ποδός τοῦ ἐτέρου βασταζομένου πρὸς τὰ ἐμπρὸς διὰ τῆς ὁμωνύμου χειρός. *Ίσορροπία* ἐφ' ἐκατέρου τῶν ποδῶν, τοῦ ἐτέρου βασταζομένου ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω. *Κατάβασις* ἐξ ἑνὸς ζυγοῦ εἰς δύο καὶ ἀντιστρόφως. *Ἀραιώσεις* πρὸς σωμασκίαν. Βηματισμὸς τετραδῶν ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν κινήσει. *Ἀλλογὴ κατευθύνσεως* ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν κινήσει.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΩΔΙΚΗ. Εἰσαγωγή. Στοιχεῖα τῆς Ὠδικῆς καὶ σκοπὸς αὐτῆς. Ὅροι καθ' οὓς μουσικῶς μορφοῦται ἡ φωνή. 1. Τὸ σῶμα. 2. Τὸ στόμα. 3. Ἡ ἀναπνοή. Οἱ φθόγγοι καὶ ὁ χρόνος αὐτῶν. Ὁ πρῶτος φθόγγος. Χρονικὴ γραμμὴ. Ἀγωγή. Θέσις καὶ ἄρσις. Πῶς. Ρυθμὸς. Ἀρρυθμα γυμνάσματα. Ἀσκήσεις χρόνου. Ὁ δεῦτερος φθόγγος. Ἐμφωνεῖα. Ἡ μακρὰ γραμμὴ. Ἀναπνοῆς κόμμα. Παῦσις. Ρυθμικὴ ἀνάγνωσις. Φωνητικὰ ἀσκήσεις. Ἀρρυθμῶς. Ἐρρυθμῶς. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΤΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. *Ἱερὰ ἱστορία* ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης μετ' ἠθικῶν ἐπιστάσεων. *Ἐπίτομος λειτουργικὴ.* *Ἀπομνημόνευσις* ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων καὶ ψαλμῶν τινων οἷον Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς, Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με, Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με κτλ., μετὰ προηγουμένην κατὰ τὸ δυνατὸν ἐξήγησιν.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α' Ἐνύπνιον τοῦ Λουκιανοῦ καὶ ἐκ τῶν Νεκρικῶν διὰ λόγων τοῦ αὐτοῦ οἱ 1, 6, 10, 12, 14, 20, καὶ 27. Ἐκ τῆς Κύρου Παιδείας τοῦ Ξενοφῶντος μέρη κατ' ἐκλογὴν. *Ἐξήγησις* τῆς σημασίας ἐκάστης λέξεως καὶ τῆς ἐννοίας ἐκάστης φράσεως καὶ παραγράφου. *Γραμματικῆς συνέχεια* μέχρι τοῦ ἐτυμολογικοῦ μετ' ἐπανάληψιν τοῦ διδασκέντου αὐτῆς μέρους ἐν τῇ Α' τάξει. *Στοιχεῖα συντάξεως* διὰ ζώσης ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένη τάξει. *Ἀσκήσεις γραμματικαὶ καὶ ὀρθογραφικαὶ* μετ' ἐφαρμογῆς τῶν δεδιδασκέντων κανόνων.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 8.

Β'. **Ἀνάγνωσις** τεμαχίων συγγραμμάτων νεωτέρων Ἑλλήνων λογογράφων καὶ ποιητῶν. *Ἐφαρμογὴ* γραμματικῶν κανόνων πρὸς κατὰδεῖξιν τῶν διαφορῶν ἐν τῷ τυπικῷ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νῦν γραφομένης γλώσσης. *Ἀπαγγελία καὶ ἀποστήθισις* ποιημάτων.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

Γ'. **Συνθέσεις.** Διηγηματικαὶ ὡς καὶ ἐν τῇ Α' τάξει. Σύνθεσις κατ' ὀλίγον καὶ ἀνεπισημῶς τῆς διηγήσεως πρὸς τὴν περιγραφὴν ἐπιδωκομένης πρὸς τῇ λογικῇ ἀκολουθίᾳ τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἐλευθέρως παραθέσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ. *Θέματα* 20 ἐπὶ ποικίλων ἀντικειμένων. *Ἐξάσκησις* εἰς τὴν ἐπιστολογραφικὴν τῶν ἐκτιθημένων περιληψιν ὡς καὶ ἐν τῇ Α' τάξει.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

10.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. Ἐκτενεστέρα ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδασκέντων. *Περὶ συμμιγῶν ἀριθμῶν.* Τί λέγεται ποσόν. Περὶ μετρήσεως. Ὅρισμός τῶν συμμιγῶν ἀριθμῶν. Διάφορα μετρικὰ συστήματα. Μονάδες μήκους, ἐπιφανείας, χωρητικότητος. Μονάδες βάρους. Τὰ ἐν χρήσει παρὰ τοῖς διαφόροις ἔθνεσι νομίσματα καὶ βάρη αὐτῶν. Τροπὴ συμμιγῶς εἰς ἀριθμὸν μιᾶς μονάδος, ἀκέραιον, δεκαδικὸν ἢ κλασματικόν. Τροπὴ κλασματικοῦ ἀριθμοῦ εἰς συμμιγῆ. Πρόσθεσις. Αφαίρεσις. Πολλαπλασιασμός καὶ Διαίρεσις καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις. *Τροπὴ μετρικῶν μονάδων* εἴδους τινὸς εἰς ἕτερον. *Τροπὴ μονάδων βάρους* συστήματός τινος εἰς ἄλλο. *Τροπὴ νομισμάτων* κράτους τινὸς εἰς νομίσματα ἄλλου κράτους καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰ ἐν χρήσει ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ. *Ἐκτίμησις* νομισμάτων ὁμοειδῶν διὰ τοῦ βάρους αὐτῶν. *Τροπὴ παλαιῶν μονάδων* εἰς νέας καὶ ἀντιστρόφως. Πολυπληθεῖς ἀσκήσεις ἐπὶ πάντων τούτων καὶ προβλήματα. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 3.

Σημ. Ἡ μία ἐκ τῶν τριῶν ὥρῶν πρέπει νὰ δαπανᾷται ἀποκλειστικῶς εἰς ἀσκήσιν περὶ τὴν λύσιν προβλημάτων.

ἹΣΤΟΡΙΑ. *Ἑλληνικὴ ἱστορία μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κορίνθου.* (βιογραφικῶς). Ἡ χώρα καὶ οἱ κάτοικοι. Ἰωνικὴ ἐπανάστασις. Ἰστιάσις καὶ Ἀρισταγόρας. Περσικοὶ πόλεμοι. Μιλτιάδης, Λεωνίδα, Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης, Πικυτανίας, Κίμων. Μεγαλειὸν τῶν Ἀθηναίων Περικλῆς. Πελοποννησιακὸς πόλεμος. Βρασιδᾶς. Ἀλκιβιάδης. Λύσανδρος, Πτώσις τῶν Ἀθηναίων. Θρασύβουλος. Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης. Ξενοφῶν

καὶ οἱ Μύριοι, Ἀγησίλαος. Ἡγεμονία τῶν Θηβῶν Πελοπίδας καὶ Ἐπαμινώνδας. Ἡγεμονία τῶν Μακεδόνων Φίλιππος καὶ Δημοσθένης, Ἀλέξανδρος ὁ μέγας. Τελευταῖοι ἐμφύλιοι πόλεμοι ἐν Ἑλλάδι. Φωκίων, Ἄρατος, Ἄγις καὶ Κλεομένης, Φιλοποίμην ὁ ἔσχατος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. Α' Ὑδρογείος σφαῖρα. Ἐκτενεστέρα ἐπαράληψις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδασκθέντων, ἔτι δὲ διδασκαλία περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν ἐπὶ τῆς σφαίρας ἀγομένων κύκλων, περὶ ζωνῶν, περὶ μήκους καὶ πλάτους, μετ' ἀσκήσεων πρὸς ὄρισμόν τῆς θέσεως τῶν διαφόρων τόπων καὶ τελευταῖον περὶ τῶν κινήσεων τῆς γῆς.

Β' Γεωγραφικοὶ ὄροι. Ἐκτενεστέρα ἐπαράληψις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδασκθέντων, ἔτι δὲ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰς φυσικὰς αὐτῶν ιδιότητας, κατὰ τὴν θρησκείαν, κατὰ τὸν πολιτισμὸν κτλ.

Γ' Ἡ Ἀσία καὶ ἡ Ἀφρική. Θέσις, ὄρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμὸς. Ὁριζόντιος σχηματισμὸς, καθ' ὕψος διὰ πλάσις τοῦ ἐδάφους, ποταμοὶ καὶ λίμναι, κλίμα καὶ προϊόντα, κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων τοῦ κόσμου. Διάφορα κράτη καὶ εὐρωπαϊκὰ ἀποικίαι, εἰδικώτερον δὲ ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, ἡ Περσία, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Σινική, ἡ Ἰνδική, ἡ Ἰνδοκίνα, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Τρίπολις, ἡ Ἀλγερία, ἡ Ἀθησούνια, τὸ Κόγγον καὶ ἡ Καπλάνδη. Κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς τε φυσικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν γεωγραφίας. Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον. Κυριώτεροι λιμένες. Μέσα τῆς συγκοινωνίας. Ἐξερευνήσεις. Χαρτογραφία ἐπὶ τοῦ πίνακος.

Καθ' ἑβδ. ὥραι 2.

ΓΑΛΛΙΚΑ. Ἀνάγνωσις ἐλευθέρα καὶ λογική. Ἀσκήσις πρὸς ταχυγραφίαν. Λεξιλόγιον μετὰ τῶν παρεπομένων ὡς ἀνωτέρω. Γραμματικὴ. Ἐναρξίς ταύτης ἀπὸ βιβλίου κατὰ τὸ σύστημα τῆς μεθόδου τοῦ Ahn, παραλειπομένων ὅμως τῶν γενικῶν κανόνων ὅσοι ἀνάγονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν πάσης γλώσσης, οἷον τί ἐστὶ ἄρθρον, τί οὐσιαστικόν, τί ῥῆμα κτλ. Ἐρμηνεία καὶ μετάφρασις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐξ ἀναγκαστικοῦ κατὰ τὸν ἄλλου. Ἀσκήσις ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν, τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῶν ἐν αὐτῷ λέξεων. Γραμματικὴ ἀνάγνωσις. Περίληψις ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τῶν ἐν τῇ παραδόσει ἀναγνωσθέντων καὶ

ἐρμηνευθέντων τεμαχίων. Ἀπόδοσις διὰ ζώσης φωνῆς διηγηματίων ἄτινα ὁ διδάσκαλος ἐποίησατο προηγουμένως. Ἀπομνημόνευσις ἀπλοστάτων τεμαχίων εἴτε ἐκ τοῦ πεζοῦ λόγου εἴτε ἐκ τοῦ ἐμμέτρου, μετὰ προηγουμένην αὐτῶν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἐρμηνείαν. Ἀσκήσις ὀρθογραφικὰ καθ' ὑπαγόρευσιν. Θέματα κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ahn γραπτῶς τε καὶ προφορικῶς.

Καθ' ἑβδομ. ὥραι 5.

Συμ. 2 ὥρας ἀναγνώσεως, ἐρμηνείας καὶ γραμματικῆς, 2 ἀσκήσεων θεματογραφικῶν καὶ ὀρθογραφίας καὶ 1 ἀπαγγελίας, διαλόγων, διηγημάτων κτλ.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ. Α' Ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ Α' μέρους τῆς χρηστομαθείας κειμένων καθαρῶς Τουρκικῶν (ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 30 σελίδων) καὶ ἕκ τινος λιθογραφημένου σελίδ. 20 μετὰ τῆς σημασίας αὐτῶν. Ἐκ τῆς γραμματικῆς τὸ ὄνομα τῆς Τουρκικῆς, τὸ ἐπίθετον, τὰ ἀριθμητικά, αἱ ἀντωνυμίαι, τὸ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ ὁ τύπος τοῦ Τουρκικοῦ ῥήματος λεπτοφώνου καὶ δασυφώνου μέχρι τῶν μετοχῶν, μετὰ γυμνασμάτων γραμματικῶν ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ κατ' οἶκον. Μετατροπὴ διαφόρων Ἑλληνικῶν προτάσεων ἀπλῶν εἰς τὸ Τουρκικόν. Γραφὴ ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου. **Β' Πραγματογνωσία.** Περί οἴκου, κήπου, ἀμπέλου, ἀγροῦ, πόλεως, συνοικίας, χωρίου, ἐξοχῆς, ἀνθέων, δένδρων, φυτῶν, θαλάσσης, ποταμοῦ, λίμνης κτλ. Ὀνοματολογία τῶν συνηθεστέρων δένδρων, ὀπωρικῶν, ἰχθύων κτλ. Αἰά. λόγοι διάφοροι περὶ μαθημάτων, ἔτους, ἡλικίας, οἰκογενείας, περιπάτου, ταξιδίων καὶ ἀγορᾶς διαφόρων ἀντικειμένων χρησίμων εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸν καθημερινὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 3.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗ. Γραφὴ ρικὰ ἐπὶ τε τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου, μετὰ ποικίλων γυμνασμάτων. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ. Θεωρητικῶς. Ἐκ τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας γεωμετρικὰ σώματα. Ἐγγραφή πολυγώνων ἐντὸς κύκλου διὰ διαθήτου. Ὁσειδῆς καμπύλη, σπειροειδῆς καμπύλη καὶ ἐξ αὐτῶν συνδυασθέντα σχήματα. Περί ἐνδογραμμίων γραμμῶν. **Πρακτικῶς.** Ἐξάσκησις τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπὶ τῆς διακρίσεως τῆς εὐθείας εἰς δύο ἢ καὶ περισσώτερα μέρη. Συνέχεια κοσμηματογραφίας. Ἀρχαὶ τῶν ρυθμῶν. Τὰ πέντε εἶδη τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μεθ' ἀπλῶν ἐρρυθμῶν σωμάτων.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ. Ἐξάσκῃσις ἐπὶ τῆς στρογγύλης γραφῆς. *Γοτθικὴ* γραφή. Ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ Βυζαντινὴ γραφή. *Συμπλέγματα* γραμμάτων. *Στρογγύλη* καὶ *Γοτθικὴ γαλλικὴ* γραφή μετὰ ποικίλων ἐξασκήσεων ἐπὶ τῶν δύο εἰδῶν. *Ταχυγραφικὴ καλλιγραφία*.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. Ἀσκήσεις διὰ τῶν κορτῶν. Τοὺς κορτοὺς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὀριζοντίως μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν ἐναλλάξ δεξιὰ, ἀριστερά. Τοὺς κορτοὺς κατακορύφως δεξιὰ μετὰ προβολῆς τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Τοὺς κορτοὺς κατακορύφως ἀριστερά μετὰ προβολῆς τοῦ δεξιοῦ ποδός. Τοὺς κορτοὺς περὶ τὸν κορμὸν δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν. Τοὺς κορτοὺς κατακορύφως δεξιὰ, ἀριστερά, ἐπὶ τὴν δεξιάν, ἢ ἀριστεράν ὠμοπλάτην μετὰ προβολῆς τοῦ ὁμωνύμου ποδός. Τοὺς κορτοὺς ἐπὶ τὰ νῶτα μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν. Τοὺς κορτοὺς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ὀριζοντίως μετὰ διαστάσεως τῶν ποδῶν. *Στροφή* τοῦ κορμοῦ δεξιὰ, ἀριστερά, τοῦ ἑτεροῦ ποδός στηριζομένου ἐπὶ τῶν δακτύλων. Πρῶτα γυμνάσματα ἐπὶ τῶν κεραίων. Ἐξάρτησις διὰ τῶν χειρῶν λαβῆ πρώτῃ τῶν ποδῶν τεταμένων. Ἐξάρτησις διὰ τῶν χειρῶν κεκαμμένων ἐπὶ τοὺς ὦμους λαβῆ πρώτη. *Χειροβάδισμα*, τῶν χειρῶν μετατιθεμένων ἐναλλάξ πρὸς τὰ ἄνω. *Διπλασιασμοὶ* τῶν στοιχείων καὶ ἀπλοποιήσεις ἐν κινήσει.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΩΔΙΚΗ. Ὁ τρίτος φθόγγος. Ἑρμηνεία. Τρίσημος ποῦς. Ἐπανάληψις τῆς μακρᾶς γραμμῆς. Ὁ ἰσχυρὸς τοῦ ποδός χρόνος. Περὶ προφορᾶς. Ρυθμικὴ τῶν ἁσμάτων ἀνάγνωσις. Ὁ α' β' καὶ γ' φθόγγος ἐν δισήμῳ καὶ τρισήμῳ ρυθμῷ. Ἀσκήσεις χρόνου. Ἀσκήσεις καθ' ὑπαγόρευσιν. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις. Ἀρρῦθμος. Ἐρρῦθμος. Ἄσματα ἀνάλογα. Ὁ τέταρτος φθόγγος. Ἑρμηνεία. Τὸ τετράχρονον. Τόνος καὶ ἡμιτόνιον. Ἡ βραχεῖα γραμμὴ. Τὸ ὑφέν. Ἀνάχρουσις. Ἀσκήσεις καθ' ὑπαγόρευσιν. Ὁ α' β' γ' καὶ δ' φθόγγος ἐν δισήμῳ καὶ τρισήμῳ ρυθμῷ. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς κλίμακος. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις. Ἀρρῦθμος. Ἐρρῦθμος. Ἄσματα.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΤΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΦΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. (Βιογραφικῶς.)

Α'. Ἀρχαία Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. α') Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι. β') Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες. Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος. Πολύκαρπος ὁ Σμύρνης. γ') Οἱ ἀπολογηταί. Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος. Ὠριγένης. Γρηγόριος ὁ θαυματουργός. δ') Πατέρες καὶ διδάσκαλοι. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Ὁ Μέγας Βασίλειος. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Γρηγόριος ὁ Νύσσης. Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων. Ἐπιφάνιος ὁ Κύπρου. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας. Ἀμβρόσιος ὁ Μεδιολάνων. Ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος. Θεοδώρητος ὁ Κύρου. Σωφρόνιος ὁ Ἱεροσολύμων. Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Β') *Μέση Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως. Θεόδωρος ὁ Στουδίτης. Ὁ Ἱερὸς Φώτιος. Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος. Εὐστάθιος ὁ Θεσσαλονίκης. Γρηγόριος Β' ὁ Κύπριος. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Μάρκος ὁ Εὐγενικός ὁ Ἐφέσου. Γ'. *Νέα Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*. Γεννάδιος ὁ Σχολάριος. Ἱερεμίας ὁ Β'. Μελέτιος ὁ Πηγᾶς. Κύριλλος ὁ Λούκιος. Νεκτάριος ὁ Ἱεροσολύμων. Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων. Εὐγένιος ὁ Βουλγαρίας. Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης. Κωνσταντίνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων. Διονύσιος ὁ Κλεόπας. Σαμουὴλ ὁ Α', Κωνσταντίνος ὁ Α', Γρηγόριος ὁ ΣΤ', Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως. *Ἐορτολόγιον*.

Καθ' ἑβδομ. ὥραι 2.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. Ἐκ τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ *Ξενοφῶντος* μέρη καθαρῶς ἱστορικὰ καὶ παρακλειύσεις οἱ ἐν βιβλίῳ III κεφ. 2, IV κεφ. 6, V κεφ. 1, 7, 8, VI κεφ. 5, VII κεφ. 6 καὶ 7 κτλ. Ἐκ τῶν *Ἀπομνημονευμάτων* τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ὁ περὶ Ἡρακλέους μύθος τοῦ Προδίκου. Ἐκ τοῦ *Ἰσοκράτους* ἢ πρὸς Δημόνικον παραίνεσις καὶ ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ *Πλουτάρχου* Θεμιστοκλῆς ἢ Ἀριστείδης καὶ Ἅγισ ἢ Κλεομένης. (Σελίδες 150 τῆς στερεοτύπου ἐκδόσεως Taubner). *Γραμματικῆς* τὸ ἐτυμολογικὸν μετ' ἐπανάληψιν τῶν κυριωτάτων ἐκ τῶν προδιδαχθέντων. *Ἐπίτομον συντακτικόν*, μετ' ἐφαρμογῆς. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαὶ καὶ ἐξελληνισις προτάσεων. Καθ' ἑβδ. ὥραι 8.

Β'. **Ἀνάγνωσις** τεμαχίων νεωτέρων Ἑλλήνων λογογράφων καὶ ποιητῶν. *Ἀνάπτυξις* τῶν ἀνεγνωσκομένων. *Παραλληλισμὸς* τῆς νέας καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης ὡς καὶ ἐν τῇ Β' τάξει. *Ἀπαγγελία* καὶ ἀποσθήσεις ποιημάτων.

Καθ' ἑβδ. ὥραι 1.

Γ'. **Συνθέσεις** διηγηματικαὶ καὶ περιγραφικαί. Ἐξάσκῃσις τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ ἐνός εἶδους εἰς τὸ ἕτερον καθ' ὑποδείγ-

ματα κατάλληλα παρεχόμενα ἐκ διαλειμμάτων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος. Ἀντιγραφή καὶ ἀποστίσεις τῶν ὑποδειγμάτων καὶ μεταπλασις αὐτῶν μετὰ τινα χρόνον ἀπὸ μνήμης καὶ κατὰ φαντασίαν. Θέματα 25 παντοίας ὕλης. Δασκευὴ καθ' ὑπόδειξιν τε καὶ ἐλευθέρᾳ ἐκλεκτῶν τεμαχίων νεωτέρων συγγραφέων ἐκ τοῦ ἀναγκαστικοῦ. Ἐπιστολογραφία.

Καθ' ἑβδ. ὥρα 1.

10

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. Γενικὴ ἐπαράληψις τοῦ **πρώτου μέρους** τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ προβλημάτων ἐπὶ μᾶλλον συνθέτων, εἶτα δὲ **τὸ δεύτερον μέρος** αὐτῆς πλὴν τῆς τετραγωνικῆς καὶ κυβικῆς ρίζης, ἧτοι λόγοι καὶ ἀναλογίαι καὶ ἰδιότητες αὐτῶν, καὶ τέλος αἱ σπουδαιότεραι τῶν μεθόδων, ἧτοι ἡ διὰ τῆς ἀναγωγῆς εἰς τὴν μονάδα διήκουσα δι' ἀπάσης τῆς ἀριθμητικῆς, ἢ τῶν τριῶν, ἀπλῆ καὶ σύνθετος, ἢ τοῦ τόκου καὶ τῆς ὑφαίρεσεως, ἢ τῶν μερίδων εἰς ἀνάλογα, ἢ τῆς ἑταιρίας καὶ ἢ τῆς μίξεως καὶ συγχωνεύσεως μετὰ τῶν διαφόρων αὐτῶν ποικιλιῶν.

Καθ' ἑβδ. ὥρα 4.

Σημ. Ἡ μία ἐκ τῶν 4 ὥρῶν πρέπει νὰ δαπανᾶται ἀποκλειστικῶς εἰς ἀσκησιν περὶ τὴν λύσιν προβλημάτων.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Ῥωμαϊκὴ Ἱστορία. (Βιογραφικῶς). Ἡ χώρα καὶ οἱ κάτοικοι. Οἱ βασιλεῖς ἢ δημοκρατία. Ὁράτιος Κόκλῆς, Μούκιος Σκαϊόλας. Ἀγῶνες πληθείων καὶ πατριῶν. Ἐξωτερικοὶ πόλεμοι. Κάμιλος, Κιγκινάτος, Τίτος Μάνλιος Τορκουᾶτος, Δέκιος Μύσων, Κούριος Δεντάτος, Φαβρίμιος, Πύρρος, Ρηγοῦλος, Ἀννίβας, οἱ δύο Σκιπίωνες, Αἰμίλιος Παῦλος, Μόμμιος ὁ Ἀχαϊκός. Μεταβολὴ τῶν ἠθῶν. Οἱ δούλοι. Τιβέριος καὶ Γάιος Γράκχος. Ἐμφύλιοι πόλεμοι. Μάριος καὶ Σύλλας, Πομπήιος καὶ Καίσαρ, Μάρκος Ἀντώνιος καὶ Ὀκτάβιος, Κικέρων. Ἡ Αὐτοκρατορία. Αὐγουστος, Νέρων, Βεσπασιανός, Τίτος, Τραϊανός, Ἀδριανός, Ἀντωνίνος, Σέπτιμος καὶ Ἀλέξανδρος Σεβήρος, Αὐρηλιανός, Διοκλητιανός, Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας, Ἰουλιανός ὁ Παραβάτης, Θεοδοσίος ὁ Μέγας, Στηλίων, Ἀέτιος, Βονιφάτιος, Ρικίμηρος. Καθ' ἑβδ. ὥρα 2.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. Α' **Ἀμερικὴ καὶ Ὠκεανία.** Θέσις, ὄρια, ἔκτασις καὶ πληθυσμός. Ὁριζόντιος σχηματισμός, καθ' ὕψος διάπλασις τοῦ ἐδάφους, ποταμοὶ καὶ λίμναι, κλίμα καὶ προϊόντα, κάτοικοι. Διάφορα κράτη καὶ εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι, εἰδικώτερον δὲ αἱ Ἠνωμένα Πο-

λιτεῖαι, ὁ Καναδᾶς, τὸ Μεξικόν, ἡ Βρασιλία, ἡ Ἀργεντίνη, ἡ Χιλή, ἡ Αὐστραλία, ἡ Ν. Ζηλανδία καὶ αἱ Σανδβίχαι νῆσοι. Κυριώτερα χαρακτηριστικὰ τῆς τε φυσικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτῶν γεωγραφίας. Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, κυριώτεροι λιμένες, μέσα τῆς συγκοινωνίας. Ἱστορικαὶ εἰδήσεις. Ἡ ἀννακλύψις, ὁ ἀποικισμός, ἡ χειραφέτησις τῶν Μαύρων.

Β'. Ἡ Εὐρώπη. Ἐπανάληψις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει δεδιδασγμένων. Ὑδρογραφία· κυριώτερα ὑδρογραφικὰ κέντρα καὶ γενικὴ τῶν ὑδάτων διεύθυνσις. Ἐκτερῆς περιγραφή τῶν διαφόρων κρατῶν. Θέσις καὶ ὄρια, φυσικὰ χωρὶς, κλίμα, προϊόντα, κάτοικοι, κυβέρνησις, βιομηχανία, ἐμπόριον καὶ κυριώτεροι πόλεις ἐκάστου κράτους. Σύγκρισις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλα. Σχέσεις τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰς ἄλλας ἡπείρους. Πίραξ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν. Ταξίδια κατὰ τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Διεθνῆ μέσα τῆς συγκοινωνίας. Ἱστορικαὶ εἰδήσεις περὶ ἐκάστου κράτους.

Γ'. Ἑλλάς καὶ Τουρκία ἐκτενέστερον. Θέσις, ἔκτασις, ὄρια καὶ πληθυσμός. Ὁριζόντιος σχηματισμός. Καθ' ὕψος διάπλασις τοῦ ἐδάφους καὶ ὕδατα. Ὑδρογραφικὰ κέντρα καὶ γενικὴ τῶν ποταμῶν διεύθυνσις. Κλίμα καὶ προϊόντα. Κάτοικοι. Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεσις. Θέσις τῶν διαφόρων νομῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν ὅλην χώραν. Εἰδικὴ περιγραφή ἐκάστου νομοῦ. Κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς τε φυσικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς γεωγραφίας αὐτοῦ. Μέσα τῆς συγκοινωνίας τῶν πρωτευουσῶν τῶν νομῶν πρὸς τε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους καὶ πρὸς ἀλλήλας. Σύγκρισις τῶν διαφόρων νομῶν πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὸν πληθυσμὸν, τὴν ἔκτασιν, τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ προϊόντα. Ταξίδια κατὰ τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Κυριώτεροι λιμένες καὶ σιδηροδρομικοὶ σταθμοί. Σύγκρισις τῶν δύο κρατῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης κράτη. Χαρτογραφία ἐπὶ τοῦ πίνακος.

Καθ' ἑβδομάδα ὥρα 3.

ΓΑΛΛΙΚΑ. Ἀράγῳσις ἐλευθέρᾳ καὶ λογικῇ. Ἀσκήσις πρὸς ταχυγραφίαν. Ἀξιόλογοι μετὰ τῶν παρεπομένων ὡς ἀνωτέρω. Γραμματικῆς τὸ τεχνολογικὸν μέρος κατὰ τὸ σύστημα τῆς προηγουμένης τάξεως. Μετάφρασις ἐκ Γαλλικοῦ κειμένου εὐλήπτου. Περίληψις ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἐρμηνευθέντος μέρους. Ἀράγῳσις γραμματικῆ καὶ λογικῆ. Διηγήματα γινόμενα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ἐπαναλαμβάνόμενα ὑπὸ

τῶν μαθητῶν. *Απομνημόνευσις* ἐκλεκτῶν καὶ εὐλήπτων τεμαχίων. *Ἀσκήσεις* ὀρθογραφικαί. *Θέματα* κατὰ τὴν ὀρθοθεϊσαν ὡς ἀνωτέρω μέθοδον, γραπτῶς τε καὶ προφορικῶς.

Συνθέσεις γραπταί. Ἀπὸ τῆς τάξεως ταύτης ἄρχεται συστηματικὴ σειρά γραπτῶν συνθέσεων κατὰ τὴν ἐν γένει παραδεδειγμένην Ἑλληνιστὶ μέθοδον. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ δὲ ἐφαρμοσθήσεται ἀκριβῶς Γαλλιστὶ τὸ διάγραμμα τῶν Ἑλληνικῶν συνθέσεων τῆς Α' τάξεως τοῦ Σχολαρχείου.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 5.

Σημ. 2. Ὁῤας ἀναγνώσεως, ἐρμηνείας καὶ γραμματικῆς. 2 θεματογραφίας, ἀπαγγελίας, ἀσκήσεων κτλ. καὶ 1 συνθέσεων.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ. *Ἀνάγνωσις* καὶ *μετάφρασις* ἐκ τῆς Τουρκικῆς χρηστομαθείας (ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτεται τῶν 30 σελίδων) καὶ ἐκ τοῦ β' τεύχους τοῦ λιθογραφημένου Τακλήμι—κηραάτ, ἢ ἄλλου παρεμφερούς (30 σελίδες). *Ἀπόδοσις* κατὰ τὸ δυνατόν τουρκιστὶ τοῦ διδασκομένου τεμαχίου. *Γραμματικὴ* ἐπανάληψις τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διδασκθέντος μέρους. *Ἀσκήσις* εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν τουρκικῶν ῥημάτων γραπτῶς καὶ προφορικῶς, πρὸς δὲ τὸ περὶ μετοχῶν, τὸ περὶ διαθέσεως τῶν ῥημάτων (ῥῆμα ἀποφατικόν καὶ ἐρωτηματικόν, χρήσις τοῦ ἀπροσώπου βάρ), μετὰ διαφόρων γυμνασμάτων. *Ὄρθογραφία* τοῦ διδασκομένου μαθήματος ἐπὶ τοῦ πίνακος μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων γραμματικῶν παρατηρήσεων. *Θεματογραφία*, ἢ τοὶ τροπὴ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Τουρκικὸν διαφόρων συνθέτων προτάσεων καὶ περιόδων περιεχουσῶν προτάσεις χρονικάς, ἀναφορικάς, αἰτιολογικάς, ὑποθετικάς κτλ. *Διάλογοι* ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Τουρκικόν. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 3.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗ. Γραφὴ σουλοῦς καὶ ρικά, κατὰ τὴν ἐν γένει παραδεδειγμένην μέθοδον τῆς Τουρκικῆς καλλιγραφίας μετὰ ποικίλων γυμνασμάτων ἐπὶ τε τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ. Θεωρητικῶς. Ἀρχαὶ προσωπογραφίας. Ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἐπὶ ἀναγλύφων κιονοκράνων. Τὰ κιονόκρανα καὶ οἱ κίονες τῶν διαφόρων ρυθμῶν ἐλαφρῶς ἐσκιασμένοι. **Πρακτικῶς.** Ἀντιγραφή ἐξ ἐλαφρῶς ἐσκιασμένων ἀρθῶν καὶ ἀρχῆς τῆς ζωγραφίας.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. Ἀσκήσεις διὰ τῶν ἀλτήρων. Ἀνάληψις αὐτῶν

ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ κατάθεσις ἐπ' αὐτοῦ. *Κάμψις* καὶ *τάσις* τῶν χειρῶν ἄνω καὶ κάτω μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν καὶ μετὰ καθίσματος. *Προβολὴ* τῶν δεξιῶν ἄκρων τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς κεκαμμένης ἐπὶ τὸν ὁμόνυμον ὄμιον. Κατακόρυφος ἕψωσις τῶν χειρῶν μετὰ κάμψεως τοῦ δεξιοῦ ποδός καὶ τάσεως τοῦ ἀριστεροῦ πρὸς τὰ ὀπίσω. *Σύγκρουσις* τῶν χειρῶν ἐμπρός. *Κάμψις* καὶ *τάσις* τῶν χειρῶν ἄνω καὶ κάτω. Κατακόρυφος ἕψωσις τῶν χειρῶν ἐναλλάξ, τῆς ἐτέρας καμπτομένης ἐπὶ τὰς πλευράς ὀπισθεν. *Ὀριζόντιος φορὰ* τῶν χειρῶν πρὸς τὰ ἐμπρός καὶ ἐπὶ τὰ πλάγια. *Αἰώρησις* τῶν χειρῶν μετὰ καθίσματος. *Ἀραίωσις* καὶ *πύκνωσις* τῶν ζυγῶν *μετάβασις* ἐκ τῶν τετράδων εἰς δύο ζυγούς. *Ἀναρριχήσει* ἐπὶ τῆς ὀριζοντίου καὶ κεκλιμένης κλίμακος λαβῆ πρώτη καὶ δευτέρᾳ. *Ἀσκήσεις δι' ἀμφισφαί, ου* σιδηρᾶς ῥάβδου. *Ἀνάληψις* αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ κατάθεσις αὐτῶν ἐπ' αὐτοῦ. Τὰς ῥάβδους κεκλιμένας ἐμπρός. *Ὀριζόντιος φορὰ* τῶν ῥάβδων ἐμπρός. Τὰς ῥάβδους ἐπὶ τὸν τράχηλον, ἐπὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ νῶτα μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν δεξιᾶ, ἀριστερά. *Κλίσις* τοῦ κορμοῦ ἐμπρός, μετὰ κάμψεως καὶ τάσεως τοῦ ἐκβληθέντος ποδός. *Ἑψωσις* τῶν ῥάβδων ἄνω κατακορύφως μετὰ διαστάσεως τῶν ποδῶν. Τὰς ῥάβδους ἐπὶ τὰ νῶτα. Διάφοροι ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν κεραιῶν. Καθ' ἑβδ. ὥραι 2.

ΩΔΙΚΗ. Ὁ πέμπτος φθόγγος. Ἐρμηνεία. Ὁ τετράσημος πούς. Ἡ χρονικὴ στιγμή. Ἐκφρασις. Βαθμοὶ ἐντάσεως. Ἐξωθούμενος φθόγγος. Γωνία ἐντάσεως. Σημεῖον ἐπαναλήψεως. Ἀσκήσεις καθ' ὑπαγόρευσιν. Προφορικαί. Ἀσματικά. Ὁ α' β' γ' δ' καὶ ε' φθόγγος ἐν τετρασήμε ρυθμῷ. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς κλίμακος. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις. Ἀρρυθμῶς. Θέμα μετὰ παραλλαγῶν ἐν δισήμε, τρισήμε καὶ τετρασήμε ρυθμῷ. Ἐρρυθμῶς. Ἄσματα. Ὁ ἕκτος φθόγγος. Ἐρμηνεία. Ἐξάσημος πούς. Τὰ τρία γένη τῆς ἀγωγῆς. Ὑποδιαίρεσις τῶν γενῶν τούτων. Ἡ κορωνίς. Ἀσκήσεις καθ' ὑπαγόρευσιν. Ὁ α' β' γ' δ' ε' καὶ ζ' φθόγγος ἐν δισήμε, τρισήμε, τετρασήμε καὶ ἐξασήμε ρυθμῷ. Ἀσκήσεις, ἐπὶ τῆς κλίμακος. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις. Ἀρρυθμῶς. Ἐρρυθμῶς. Ἄσματα ἐν τῇ περιοχῇ τῶν 6 φθόγγων. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Ἱερὰ Κατήχησις κατ' ἑκτασιν. Καθ' ἑβδ. ὥρ. 2.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α' Ξενοφώντος Ἑλληνικά καὶ ἐκ τῶν Ἀπομνημονεμάτων μέρη κατ' ἐκλογήν. Ἰσοκράτους ὁ Ἀρεοπαγητικός, Νικοκλής, Εὐαγόρας. Ἀσίου ὁ Ἐπιτάσιος. (Σελίδ. 120 τῆς στερεοτύπου ἐκδόσεως Taubner). **Ἀνάγνωσις** (δις τῆς ἑβδομ.) πρὸς Νικοκλέα καὶ ἐκ τῶν ἐκτενεστέρων τοῦ Λουκιανοῦ διαλόγων οἱ, Χάρωνος ἡ ἐπισκοποῦντων, Νεκουμαντείας, Κατάπλου, ἐκ δὲ τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφώντος τὰ βιβλία IV, V καὶ VI. (Σελ. 120 τῆς στερεοτ. ἐκδόσ. Taubner). **Ἐφαρμογή** τῆς γραμματικῆς καὶ συντακτικῆς μετ' ἐφαρμογῆς. Καθ' ἑβδ. ὥραι 8.

Β' Ἐκ τῆς νέας γλώσσης. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία δράματος. Περὶ τῶν εἰδῶν τῆς ποιήσεως καὶ περὶ στοιχειουργίας. Τροπὴ ποιητικοῦ λόγου εἰς πεζόν. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

Γ' Συνθέσεις. Συνεχῆς καὶ πολυμερεστάτη τοῦ μαθητοῦ ἀσκῆσις πρὸς παρασκευὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὅλως ἐλευθέραν ἐν τῷ Γυμνασίῳ σύνθεσιν. Πρῶται ὁδηγίαι τοῦ διδάσκοντος πρὸς διάταξιν τοῦ θέματος. Μεταρρογὴ τῶν στοιχείων ἐκτεθέντος θέματος εἰς ἕτερον συγγενές. Περιλήψεις, ἀναπτύξεις καὶ πλατυσμοὶ διδομένων θεμάτων ἢ τῶν διαφόρων αὐτῶν μερῶν. Θέματα 30 παντοῖα, οἷον περιγραφαί, χαρακτηρισμοὶ ἱστορικῶν προσώπων, ἐκτίμησις ἱστορικῶν γεγονότων, ἀνάπτυξις παροιμιῶν καὶ ἄλλων ἀποφθεγμάτων, ἀλληγορίαι, παραβολαί. Ἀσκησις τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν σύνταξιν τῶν συνηθεστάτων τοῦ πρακτικοῦ βίου ἐγγράφων, π.χ. λογαριασμῶν, ἐξοφλητικῶν, ἀποδείξεων, ἀναφορῶν, ἐνοικιαστηρίων, ὁμολόγων, διαφόρων συμβολαίων κτλ. Καθ' ἑβδ. ὥρ. 1.

10.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. Α' Ἀριθμητική. Γενικὴ ἐπαράληψις καὶ συμπλήρωσις τῆς ὅλης ἀριθμητικῆς. Ἐξαγωγή τῆς τετραγωνικῆς καὶ κυβικῆς ρίζης τῶν ἀκεραίων, δεκαδικῶν καὶ κλασματικῶν ἀριθμῶν ἰδίᾳ ἐν ἐφαρμογῇ ἐπὶ γεωμετρικῶν προβλημάτων. **Β' Στοιχειώδους γεωμετρίας** (ἐπιπεδομετρία καὶ στερεομετρία), ἥτοι γραμμαὶ καὶ γωνίαι μετὰ τῶν σχετικῶν προβλημάτων. Παράλληλοι εὐθεῖαι. Ἐπίπεδα σχήματα ἐν γένει καὶ τρίγωνα μετὰ τῶν σχετικῶν παρασκευῶν καὶ προβλημάτων. Τετράπλευρα καὶ ἰδίᾳ τὸ παραλληλόγραμμον, ὁ κύκλος καὶ τὰ κανονικὰ πολύγωνα, ἅπαντα μετὰ τῶν σχετικῶν κατασκευῶν καὶ προβλημάτων. Ὁμοιότης τῶν σχημάτων καὶ ἐφαρμογαὶ αὐτῶν. Μέτρησις τῶν σχημάτων μετὰ τῶν σχετικῶν

προβλημάτων. Τὰ πολύεδρα ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ τὸ πρίσμα καὶ ἡ πυραμὶς μετὰ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν μέτρησιν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν προβλημάτων. Τὰ στρογγύλα σώματα ἦτοι ὁ κύλινδρος, ὁ κῶνος καὶ ἡ σφαῖρα μετὰ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν μέτρησιν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν προβλημάτων. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 3.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Μεσαιωνικὴ καὶ Βυζαντινὴ. (Βιογραφικῶς). **Α' Μεσαιωνικὴ.** Ὁ μεσαιῶν ὀρισμὸς καὶ διαίρεσις. Κάρολος ὁ μέγας. Διαμελισμὸς τοῦ κράτους τοῦ Καρόλου, τιμαριωτικὸν σύστημα, ἵπποτισμὸς. Οἱ Νορμανδοί, Γουλιέλμος ὁ Κατακτητὴς. Γερμανορωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Ὁθων ὁ Μέγας. Ἀγῶνες Παπῶν πρὸς ἡγεμόνας. Γρηγόριος ὁ Ζ' καὶ Ἐρρίκος ὁ Δ'. Ἐξωτερικοὶ πόλεμοι. Φρειδερίκος ὁ Βαυβαρόσσης, Ριχάρδος ὁ λεοντόθυμος, Λουδοβίκος ὁ ἕννατος. Ὁ πικισμὸς ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Γαλλίας. Φίλιππος ὁ ὄραιος καὶ Βονιφάτιος ὁ Η'. Ἀκμὴ τῆς τέχνης. Κόσμος ὁ Μεδίκος καὶ Λαυρέντιος ὁ Μεγαλοπρεπής. Ἐκατονταετῆς ἀγών. Αὐρηλιανὴ παρθένος. **Β' Βυζαντινὴ ἱστορία.** Ὄρισμὸς καὶ διαίρεσις. Εἰσβολαὶ τῶν Οὐνῶν καὶ Γότθων. Ἀρκάδιος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, Πουλχερία, Ἀθηναῖς, Μαρκιανός, Λέων ὁ Θράξ, Ζήνων, Ἀναστάσιος, Ἰουστίνος. Ἐγκατάστασις τῶν Σλαυικῶν φύλων καὶ τῶν Βουλγάρων ἐν τῷ κράτει. Ἰουστιανός, Μαυρίκιος, Ἡράκλειος, Κωνσταντίνος ὁ Πωγωνᾶτος. Εἰκονομαχία καὶ οἱ κατ' αὐτὴν Αὐτοκράτορες. Χωρισμὸς τῶν Ἑκκλησιῶν. Φώτιος. Συμπλήρωσις τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ κράτους. Μακεδονικὴ δυναστεία. Κομνηνοί. Λατινικὴ Αὐτοκρατορία. Τὸ ἐν Νικαίᾳ κράτος. Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις καὶ οἱ διάδοχοί του. Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος καὶ οἱ διάδοχοί του. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ. Εἰσαγωγή. Ὁφέλεια. Πᾶν ἢ κόσμος. Οἱ ἀστέρες. Διάκρισις αὐτῶν. **Α'. Οἱ ἀπλανεῖς.** Ἀπόστασις καὶ φυσικὴ ιδιότης τῶν ἀπλανῶν. Ἀριθμὸς καὶ διαίρεσις τῶν ἀπλανῶν. Ἀστερισμοί. Οἱ ἐν τῷ ἡμετέρῳ οὐρανῷ ἀστερισμοί. Ἀστερισμοὶ τῆς Μεγάλης καὶ Μικρᾶς Ἀρκτοῦ. Ἄπλοὶ καὶ πολλαπλοὶ ἀστέρες. Περιодικοὶ καὶ πρόσκαιροὶ ἀστέρες. Κεχρωματισμένοι ἀστέρες. Γαλαξίας. Νεφελοειδεῖς ἀστέρες.

Β'. Ἡ γῆ. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Σχῆμα τῆς γῆς. Σφαιρικὸν σχῆμα αὐτῆς. Ἀπόδειξις περὶ τοῦ σφαιρικοῦ σχήματος τῆς

γῆς ἐκ τοῦ ὀρίζοντος. Ἀπόδειξις ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν φαίνονται τὰ ἀντικείμενα τῷ πλησιάζοντι ἢ ἀπομακρυνομένῳ. Γ' **Μέγεθος τῆς γῆς.** Καταμέτρησις περιφερείας μεγίστου κύκλου τῆς γῆς. Προσδιορισμός τῆς ἀκτίνος καὶ τῆς διαμέτρου τῆς γῆς. Δ'. **Ἡ ἡμεροπεία τῆς γῆς κινήσεως.** Πόθεν ἐννοεῖται ἡ περὶ ἑαυτὴν κίνησις τῆς γῆς. Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ. Ταχύτης μεθ' ἧς ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς. Καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα συμμετέχει τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τῆς γῆς. Ἡ περὶ τῆς κινήσεως τοῦ οὐρανοῦ ἀπάτη, καὶ πόθεν. Ε' **Περὶ ἔλξεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς.** Γενικός νόμος τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων. Ἐξαιρέσεις. Ἰσοταχύς καὶ πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς διεύθυνσις τῶν πιπτόντων σωμάτων. Ἐλκτικὴ τῆς γῆς δύναμις. Γενικὴ ἔλξις. Ἀποτελεσμα τῆς ἔλξεως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Γῆν καὶ τὴν Σελήνην. Ἀποτελεσμα τῆς ἔλξεως ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν γῆν. ς' **Τὸ ἀκριβὲς τῆς γῆς σχῆμα.** Ἡ περὶ τοὺς πόλους πίεσις τῆς γῆς. Φυγόκεντρος δύναμις. Τὸ κέντρον τῆς γῆς. Ζ' **Γεωγραφικὸν μῆκος καὶ πλάτος.** Ὁρισμός. Διὰ τίνων μέσων κατορθώθη νὰ γνωσθῇ ἡ κατὰ τόποις διαφορὰ τῶν ὠρῶν. Η' **Περὶ τῆς ἐνιαυσίας κινήσεως τῆς γῆς.** Αἱ δύο κινήσεις τῆς γῆς. Φαινομενικὴ τοῦ ἡλίου κινήσις. Τροχια τῆς γῆς. Ἡ μέση ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις τῆς γῆς. Ζωδιακὸς κύκλος. Ταχύτης τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιστροφῆς τῆς γῆς. Τὰ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς θέσεως τῆς γῆς ἐν τῷ ἀπείρῳ ἀποτελέσματα. Θ' **Αἱ ὥραι τοῦ ἔτους.** Αἰτία τῆς μεταλλαγῆς τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἀνισότητος τῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Αἱ 4 πρώτισται θέσεις τῆς γῆς ἀπέναντι τοῦ ἡλίου. Ἐαρινὴ ἰσημερία. Θερινὸν ἡλιοστάσιον. Φθινοπωρινὴ ἰσημερία. Χειμερινὸν ἡλιοστάσιον. Διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας. Διάρκεια αὐτῶν. Διάφορα ζῶνα τῆς γῆς. Ι' **Ἀστρικὴ καὶ ἡλιακὴ ἡμέρα.** Ἀληθὴς μέσος χρόνος. Πῶς εὐρίσκειται ἡ ἀκριβὴς μεσημβρία.

Γ'. **Περὶ τῆς Σελήνης.** Δορυφόροι. Φυσικὴ ιδιότης τῆς Σελήνης. Ἀπόστασις τῆς Σελήνης ἀπὸ τῆς γῆς. Μέγεθος τῆς Σελήνης. Κινήσις καὶ τροχια τῆς Σελήνης περὶ τὴν γῆν. Κινήσις τῆς Σελήνης περὶ τὸν ἄξονά της. Φάσεις τῆς Σελήνης. Διαφορὰ τοῦ συνοδικοῦ καὶ περιοδικοῦ μηνός. Ἡ ἀπὸ τῆς Σελήνης ἀποψις τῆς γῆς. Ἐκλείψεις αὐτῆς.

Δ'. **Περὶ τῶν πλανητῶν.** Ὁρισμός τῶν πλανητῶν. Φύσις τῶν πλανητῶν καὶ ἀριθμὸς αὐτῶν. Ἀστεροειδεῖς. Τάξεις τῶν πλανητῶν. Σχετικὰ μεγέθη καὶ ἀποστάσεις τῶν πλανητῶν. Τροχιαί τῶν πλανητῶν. Δορυφόροι τῶν πλανητῶν. Φάσεις τῶν πλανητῶν. Ὁ ἥλιος ὁρώμενος ἐκ τῶν πλανητῶν.

Ε'. **Περὶ διαττόντων ἀστέρων καὶ βολίδων.** Διαττόντες ἀστέρες. Ἀριθμὸς τῶν διαττόντων. Βολίδες. Φύσις τῶν διαττόντων καὶ τῶν βολίδων. Ἀερόλιθοι.

ΣΤ'. **Οἱ κομηταί.** Ὁρισμός τῶν κομητῶν. Μέρη αὐτῶν. Εἶδη καὶ τροχιαί τῶν κομητῶν. Ἀριθμὸς καὶ φύσις αὐτῶν. Περιοδικοὶ κομηταί.

Ζ'. **Ὁ Ἥλιος.** Σημασία τοῦ Ἥλιου. Ἀπόστασις τοῦ Ἥλιου ἀπὸ τῆς γῆς. Μέγεθος τοῦ Ἥλιου. Ἡ περὶ τὸν ἄξονα στροφή τοῦ Ἥλιου. Κινήσις τοῦ Ἥλιου ἐν τῷ διαστήματι. Φυσικὴ σύστασις τοῦ Ἥλιου. Ὁ Ἥλιος κέντρον τοῦ πλανητικοῦ συστήματος.

Η'. **Περὶ ἡμερολογίου.** Μονάδες τοῦ χρόνου. Ἡμέρα, ἑβδομάς, μὴν καὶ μηνολογία. Ἔτος. Σεληνιακὸν ἔτος. Πολιτικὸν ἔτος. Ἰουλιανὸν ἔτος. Οἱ ἐν τῷ Ἰουλιανῷ ἔτει μῆνες. Πῶς εὐρίσκονται προχείρως οἱ ἐκ 31 ἡμερῶν συγκαίμενοι μῆνες. Περὶ βισέκτων. Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους. Γρηγοριανὸν ἔτος. Κινητὰ ἑορταί. Τὸ Πάσχα. Χρονολογία. Χριστιανικὴ χρονολογία.

Καθ' ἑβδ. ὥρα 2.

Εἰσαγωγή εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Α'. **Διαιρέσεις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.** Χρησιμότης αὐτῶν. Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἰδίως φυσικὴν καὶ χημείαν. Γενικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων. Δυνάμεις φυσικαί. Κινήσις, ἰσορροπία.

Β'. **Περὶ ὑγρῶν.** Τὸ ὕδωρ, τὸ ἀφθονώτερον τῶν ἐν τῇ φύσει ὑγρῶν. Χημικὴ σύνθεσις αὐτοῦ. Ὄξυγόνον καὶ ὕδρογόνον. Μελέτη τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ιδιοτήτων αὐτῶν. Τρόπος τῆς συνθέσεως αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν τοῦ ὕδατος. Τὸ ὕδωρ φυσικῶς ἐξεταζόμενον, ἦτοι εὐκίνησις τῶν ὑγρῶν μορίων. Μετάδοσις τῆς πίεσεως εἰς τὰ ὑγρά. Ἀρχὴ τοῦ Πασκάλ. Ἐφαρμογὴ αὐτῆς εἰς τὸ ὑδραυλικὸν πιεστήριον. Συγκοινωνοῦντα ἀγγεῖα. Πίεσις ἐπὶ τοῦ πυθμένους τῶν δοχείων. Πίεσις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους. Φαινόμενα ἐξηγούμενα δι' αὐτῆς. Εἰδικὸν βάρος τῶν σωμάτων καὶ μέθοδος πρὸς εὐρεσιν αὐτοῦ. Ὑδωρ θαλάσσιον. Συστατικὰ αὐτοῦ κύρια. Χλώριον, Θεῖον, Ἀσβέστιον, Μαγνήσιον, Νάτριον, Κάλλιον, Ἰώδιον, Φωσφόρος, Ἀνθραξ, Πυρίτιον, Ἀργυρος,

Χαλκός, Ψευδάργυρος, Μόλυβδος, Σίδηρος, Ἀργίλλιον. Ἐξέτασις τῶν ιδιοτήτων καὶ τῆς χρησιμότητος ἑκάστου τῶν στοιχείων τούτων. Ὑπὸ ποίαν μορφήν εὐρηνται ταῦτα ἐν τῇ γῆ καὶ πῶς τὸ ὕδωρ παρέλαθε καὶ ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὴν θάλασσαν.

Γ'. Περὶ ἀερίων. Μεταβολὴ τοῦ ὕδατος εἰς ἀέριον (ἀτμόν). Τὸ κυριώτερον ἀέριον τὸ περιβάλλον τὴν γῆν (ἀτμόσφαιρα). Στατικά αὐτοῦ ὑπὸ χημικῆν ἄποψιν. Ὁξυγόνον, Ἄζωτον, Ἀνθρακικὸν ὀξύ, Ἀμμωνία, Νιτρικὸν ὀξύ. Ἰδιότητες καὶ χρησιμότης ἑκάστου τούτων. Βῆρος καὶ πίεσις τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ πειράματα ἀποδεικνύοντα ταύτην. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδους ἐφαρμοζομένη καὶ εἰς τὰ ἀέρια. Ἀερόστατα. Ὁ ἀήρ ὡς ὄχητός τοῦ ἠχοῦ. Γένεσις αὐτοῦ, ταχύτης τῆς διαδόσεως αὐτοῦ ἐν τῷ ἀέρι, ἐν τοῖς ὑγροῖς καὶ ἐν τοῖς στερεοῖς. Ἀνάκλασις, ἠχώ, ἀντήχησις. Τὸ ὕδωρ μεταβαλλόμενον εἰς ἀέριον. Αἰτία τούτου. Θερμότης. Διαστολὴ τῶν σωμάτων. Θερμοκρασία καὶ θερμόμετρα. Βρασμός, τήξις, πήξις, ἀπόσταξις. Ἀκτινοβόλος θερμότης, ἀνάκλασις, θερμοδιαβατὸν τῶν σωμάτων. Ἄνεμοι. Ὑδατώδη μετέωρα. Ἀτμοσφαιρικὸς ἠλεκτρισμός.

Δ'. Ἡ τριβὴ ἀναπτύσσουσα ἠλεκτροισμὸν. Ἠλεκτρικὴ μηχανή. Ἠλέκτρισις ἐξ ἐπιδράσεως. Χημικὴ δράσις ἀναπτύσσουσα ἠλεκτρισμὸν. Ἠλεκτρικαὶ στήλαι. Ἠλεκτρικὸν φῶς. Γαλβανοπλαστική. Ἠλεκτρισμὸς καὶ ἀτμός ὡς κινῶσαι δυνάμεις. Ἀτμομηχαναὶ καὶ ὕλικὸν ἐξ οὗ κατασκευάζονται. Τὰ κυριώτερα ὄρυκτά τοῦ Σιδήρου. Μαγνητικὸς σίδηρος καὶ ιδιότητες αὐτοῦ. Τεχνητοὶ μαγνήται. Ἐλξις μαγνητική. Βελόνη μαγνητική. Πυξίς. Ἠλεκτρικὸς μαγνήτης. Τηλέγραφος.

Ε'. Φῶς. Ταχύτης τῆς διαδόσεως αὐτοῦ. Ἀνάκλασις. Κάτοπτρα. Διάθλασις. Πρίσμα. Φάσμα ἠλιακόν. Φακοί. Χρήσις αὐτῶν. Φωτογραφία. Καθ' ἑβδ. ὥραι 2.

ΓΑΛΛΙΚΑ. (Ἀπὸ τῆς τάξεως ταύτης ἡ διδασκαλία γίνεται ὡς ἐνεστί Γαλλιστί). Ἀνάγνωσις ἐλευθέρη καὶ λογική. Ἀσκήσις εἰς ταχυγραφίαν κανονικὴν. Γραμματικῆς ἀνώμαλα ῥήματα καὶ συντακτικοὶ κανόνες κατὰ τὸ σύστημα τῆς μεθόδου Ahn. Ἐρμηνεία ἐκ κλασικῶν συγγραφέων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἀνάγνωσις γραμματικὴ καὶ λογικὴ τῶν δυσκολωτέρων μερῶν τῶν ἀναγνωσθεῖσων περικοπῶν. Ἀπόδοσις αὐτῶν περιληπτικὴ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἀπομνημόνευσις ἐκλε-

κτῶν τεμαχίων μετὰ προηγουμένην αὐτῶν ἐρμηνείαν. Διαλέξεις ποιητικαὶ ὧν τὰ θέματα θέλουσιν ἀποβλέπει τὸν πρακτικὸν βίον. Διηγήματα ἀπλᾶ καὶ σύντομα. Ὁρθογραφικαὶ ἀσκήσεις. Διόρθωσις τῶν καθ' ὑπαγόρευσιν γραφέντων γινομένη ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν ἀμοιβαδόν. Γραπταὶ συνθέσεις κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἑλληνικῶν συνθέσεων τῆς Β' τοῦ Σχολαρχείου. Καθ' ἑβδ. ὥραι 5.

Σημ. 2 ὥραι ἀναγνώσεως, ἐρμηνείας καὶ γραμματικῆς, 2 θεματογραφίας ἀπαγγελίας, ἀσκήσεων κτλ. 1 συνθέσεων.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ. Ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ τῆς τουρκικῆς χρηστομαθείας (σελίδες 30) καὶ ἐκ τοῦ λιθογραφημένου Μουχτασάρι Κιουλ-δεστέ ἢ ἄλλου ὁμοίου (20—25 σελίδες). Ἀπόδοσις τοῦ μαθήματος Τουρκιστὶ προφορικῶς καὶ γραπτῶς. Γραμματικὴ Ἐπανάληψις τῆς Τουρκικῆς γραμματικῆς. Τύποι καὶ κανόνες τῆς Περσικῆς γραμματικῆς. Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς Ἀραβικῆς καὶ σχηματισμὸς τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς αὐτῆς. Ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ τε τοῦ πίνακος καὶ εἰς τὰ γραπτὰ γυμνάσματα. Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν. Ὁρθογραφία ἐπὶ τοῦ πίνακος μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων γραμματικῶν παρατηρήσεων. Θεματογραφία. Μικρὰ διηγήματα ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Τουρκικόν, ἐφαρμοζομένων τῶν διαθέσεων τοῦ Τουρκικοῦ ῥήματος. Ἀσκήσις εἰς τὴν σύνταξιν διαφόρων χρεωστικῶν ὁμολόγων, συναλλαγματικῶν, ἐξοφλητικῶν, ἐνοικιαστηρίων, τηλεγραφημάτων, συντόμων ἐμπορικῶν ἐπιστολῶν κτλ. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 3.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗ. Γραφὴ σουλοῦς καὶ ρικὰ κατὰ τὴν ἐν γένει παραδεδεγμένην μέθοδον τῆς Τουρκικῆς καλλιγραφίας, ὡς ἀνωτέρω, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ χάρτου μόνον. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ. Θεωρητικῶς. Συνέχεια τῆς προσωπογραφίας. Περί ἀναλογιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐν γένει καὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μερῶν ἰδίᾳ. Πρακτικῶς. Ἀντιγραφή ζώων ἐσκισμένων εἴτα δὲ μερῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ ὁλοκλήρων σωμάτων ἐλαφρῶς ἐσκισμένων. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. Ἀσκήσεις διὰ κορυνῶν. Ἀνάληψις αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ κατάθεσις ἐπ' αὐτοῦ. Ἀνάπτυξις πρὸς ἀριστερά. Τὰς κορυνας ἄνω κατακορύφως, καὶ ἐναλλάξ δεξιὰ, ἀριστερά. Τὰς κορυνας κεκλιμένας πρὸ τοῦ μετώπου ἐναλλάξ δεξιὰ, ἀριστερά. Τὰς κο-

ρίνας ἐπὶ τὸν τράχηλον ἐναλλάξ. Τὰς κορύνας ἐπὶ τὰ νῶτα μετὰ στροφῆς τοῦ κορμοῦ δεξιὰ, ἀριστερά. Τὰς κορύνας κατακορύφως ἐμπρός, ἐπὶ τὰ πλάγια καὶ πρὸ τῶν ὤμων. Τὰς δεξιὰς κορύνας πρὸ τοῦ στέρνου. Ἐκτελέσεις τῶν ἀνωτέρω ἀσκήσεων διὰ προβολῶν τῶν ποδῶν. Ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ μοροῦργου. Λαβὴ ἐξαρτήσεως. Λαβὴ πρώτη, δευτέρα. Ὀρθία στήριξις λαβῆ πρώτη. Ἐξάρτησις διὰ τῶν χειρῶν τεταμένων λαβῆ πρώτη. Ἐξάρτησις διὰ τῶν χειρῶν κεκαμμένων ἐπὶ τοὺς ὤμους λαβῆ πρώτη. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν. Πρώτη ἀκριδοειδὴς στήριξις λαβῆ πρώτη. Ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ διζύργου. Τῶν χειρῶν ἐχομένων τῶν στύλων, κάμψις καὶ τάσις τῶν ἄκρων. Ὀρθία στήριξις λαβῆ πρώτη. Κάμψις καὶ τάσις, τῶν χειρῶν ἐχομένων τῶν στύλων. Ἐξάρτησις ἐκ τῶν ζυγῶν διὰ τῶν χειρῶν κεκαμμένων ἐπὶ τοὺς ὤμους ἢ πρὸς ὀρθιάς. Ἀναρριχήσεις ἐπὶ κατακορύφου δοκίδος. Σύγχρονος ἀναβίθαισι τῶν ἄκρων ἐναλλάξ δι' ἀναρριχίσεως. Ἀναρριχίσεις διὰ μόνων τῶν χειρῶν ἀναβιθαζομένων ἐναλλάξ. Διάφορα γυμνάσματα ἐπὶ τῶν κατακορύφων καὶ ὀριζοντίων κλιμάκων. Ἄσματα διάφορα μετ' ἐμποδίων εἰς ὕψος καὶ μῆκος.

Καθ' ἑβδομ. ὥραι 2.

ΩΔΙΚΗ. Ὁ ἑβδομος καὶ ὄγδοος φθόγγος. Ἑρμηνεία. Τὸ δεύτερον τετράχορδον. Συμπλήρωσις τῆς τελείας κλίμακος. Δίσεις. Ὑφσεις καὶ Φθορά. Ἀσκήσεις καθ' ὑπαγόρευσιν. Οἱ φθόγγοι τῆς κλίμακος ἐν ὅλοις τοῖς γνωστοῖς ρυθμοῖς. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῆς κλίμακος. Φωνητικαὶ ἀσκήσεις. Ἀρρῦθμος. Ἐρρῦθμος. Ἄσματα ἐν τῇ περιοχῇ τῆς κλίμακος.

Καθ' ἑβδ. ὥραι 1.

Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ

ΤΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Ἑρμηνεία ἐκλεκτῶν τεμαχίων τῆς παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης τοῦ (Ἐξαψάλμου, τοῦ Προοιμιακοῦ, τῶν ψαλμῶν, τοῦ Ἀποδείπνου τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίας, τῶν Παραβολῶν) μετὰ στοιχειωδестаῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν ἁγίαν Γραφήν.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. *Θουκυδίδου* τὰ προσιτώτερα τῶν ἱστορικῶν μερῶν πρὸς δὲ καὶ παρακελεύσεις ὡς ἡ τοῦ Ἀρχιδάμου (II 11), τοῦ Φορμίωνος (II 89), τῶν Μιτυληναίων (III 9), τοῦ Τευτιάπλου (III 30), τοῦ Δημοσθένους (IV 10), τῆς Λακεδαιμονίων πρεσβείας (IV 17), τοῦ Ἑρμοκράτους (IV 59), τοῦ Βρασίδα (IV 85). Ἰσοκράτους ὁ Πανηγυρικὸς, *Αυσίου* ὁ κατὰ Ἀγοράτου, ἢ ὁ ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων, ἢ ὁ ὑπὲρ Μαντιθεοῦ. (Σελίδ. 120 τῆς στερεοτ. ἐκδόσ. Taubner). Ἀνάγνωσις (δις τῆς ἑβδομ.) ἐκ τῆς Ἀρριανοῦ ἀναβάσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Ξενοφῶντος περὶ ἵππικῆς. (Σελ. 120 τῆς στερεοτ. ἐκδόσ. Taubner). Τέλος τοῦ συντακτικοῦ μετ' ἐπανάληψιν τοῦ ἐν τῇ Δ' τάξει διδασχθέντος μέρους. Ἐλεγχος θεμάτων παρασκευαζομένων κατ' οἶκον ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 6.

Β'. **Συνθέσεις.** Διηγηματικαὶ καὶ ἱστορικαὶ ἐκ τῆς ὕλης τῶν ἱστορικῶν μαθημάτων λαμβανόμεναι, ἀναπτυσσόμεναι δὲ πρότερον ὑπὸ τοῦ διδασκάλου περιεκτικῶς καθ' ὑπόδειξιν τῶν κυριωτέρων σημείων, ἐν προδιαγεγραμμένῳ μέτρῳ ἐπὶ τοῦ πίνακος ἀναγραφομένων καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐλαττουμένων, ἵνα βραχυμῆδον ἐπιτευχθῆ ἢ ἐν τῷ Γυμνασίῳ ἐπιδικωμένη ὅσον οἶόν τε ἐλευθέρῃ ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ δεδομένων θεμάτων ἐπεξεργασία. Τροπὴ τοῦ διηγηματικοῦ λόγου εἰς διάλογον. *Περίληψις* περιεκτικῆς δεδιδαγμένου μέρους ἀρχαίων κειμένων. *Παραβολαὶ* ὡς πρὸς ὁμοιότητας καὶ διαφορὰς ἀντικειμένων. *Θέματα* 30. *Ἐπιστολαὶ* παντοῖαι καὶ διάφορα ἔγγραφα. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

7.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. Α'. Ὀλόκληρος ἢ θεωρητικὴ ἀριθμητικὴ, ἥτοι γενικὴ εἰσαγωγὴ καὶ ἀριθμῆσις τῶν ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν ἀριθμῶν. Πρόσθεσις ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν. Ἀφαίσεις. Πολλαπλασιασμός. Διαίσεις. Διαίρετότης. Κλασματικοὶ ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις. Λόγοι καὶ ἀναλογίαι. Μέγιστος κοινὸς διαίρετης. Ἀριθμοὶ πρῶτοι. Τετραγωνικὴ καὶ κυβικὴ ρίζα. Β'. **Στοιχειώδης ἀλγεβρικὸς λογισμὸς.** Γενικὴ εἰσαγωγὴ. Αἱ ἐπὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν θεμελιώδεις πράξεις, πρόσθεσις, ἀφαίσεις, πολλαπλασιασμός καὶ διαίσεις. Τὸ μηδέν, τὸ ἄπειρον, τὸ ἀπειροστόν. Οἱ σχετικοὶ ἢ ἀλγεβρικοὶ ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν θεμελιώδεις πράξεις, πρόσθεσις, ἀφαίσεις, πολλαπλασιασμός καὶ διαίσεις. Ὑψώσεις. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 4.

ΙΣΤΟΡΙΑ. Εισαγωγή εἰς τὴν γενικὴν ἱστορίαν. Ὁρισμός. Σκοπός. Ὠφέλεια. Διαίρεσις τῆς ἱστορίας. Πηγαὶ αὐτῆς. Ἄγραφοι· τὰ μνημεία καὶ ἡ ἀρχαιολογία. Γραπταί· τὰ χρονικά, τὰ ἱστορικά συγγράμματα. Βοηθητικαὶ τῆς ἱστορίας ἐπιστήμαι. Γεωγραφία· Χρονολογία. Διάφορα χρονολογικὰ συστήματα. Μέθοδος τῆς ἱστορίας. Χρόνοι προϊστορικοί. Περίοδος λιθίνη. Πρῶτα ὄργανα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐποχή μεταλλικὴ. Ὀρείχαλκος. Λιμναῖαι πόλεις. Ἐποχή σιδηρᾶ. Πηγαὶ τῶν περὶ τούτου γνώσεων. Χρόνοι ἱστορικοί. Αἱ φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ διαίρεσεις τῆς Καυκασίας φυλῆς. Ὁ γνωστός παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κόσμος. Γενικὴ πορεία τοῦ πολιτισμοῦ. **Ἀνατολί.** Ἐρησκεία αὐτῆς. Γλώσσαι. Προσιδιάζων αὐτῆς χαρακτήρ. Λαοὶ ἀρχαιότατοι τῆς Ἀνατολῆς. Σημιτικοί. Ἀρειανοί.

Α'. Σημίται. Αἴγυπτος. Γεωγραφία τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. Champolion. Αἰγυπτολογία. Αἴγυπτιοι. Καταγωγή καὶ διαίρεσις τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Αἱ σημαντικώτεροι δυναστεῖαι τοῦ Αἰγυπτίου κράτους. Αἱ δυναστεῖαι τῆς μέσης ἐποχῆς. Οἱ ποιμένες βασιλεῖς (Ἰκσῶς). Τὸ νέον κράτος. Αἰθίοπες καὶ Ἀσσύριοι ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡ 26η δυναστεία. Ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τοὺς Πέρσας. Πολιτισμός τῆς Αἰγύπτου. Ἐρησκεία. Δόγματα τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων. Δόξα περὶ ψυχῆς, περὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Κηδεῖαι, Κρίσεις τῶν νεκρῶν, Ταρίχευσις (Μούμια). Πολίτευμα. Ἡθὴ καὶ ἔθιμα. Ἀρχαὶ ἠθικαί. Καλλιτεχνία. Πυραμίδες, Κατακόμβαι, Λίμνη Μέρι, Λαβύρινθος, Κολοσσός, Ἀνάγλυφα, Σφίγγες, Ζωγραφικὴ. Γραφὴ καὶ διάφορα αὐτῆς εἶδη· ἱερογλυφικὴ, ἱερατικὴ, δημοτικὴ. Γράμματα καὶ ἐπιστήμαι. Γεωργία. Βιομηχανία. Ἐμπόριον. Χαρακτήρ τοῦ Αἰγυπτίου πολιτισμοῦ.

Β'. Βαβυλώνιοι καὶ Ἀσσύριοι. Περιγραφή τῶν κοιλάδων τοῦ Τίγριτος καὶ τοῦ Εὐφράτου. Ἀσσύριοι καὶ Βαβυλώνιοι. Ἐθνογραφία καὶ διαίρεσις τῆς ἱστορίας αὐτῶν. Χρόνοι ἀρχαῖοι κατὰ τὰς παραδόσεις καὶ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας. Τὸ ἀρχαῖον Βαβυλώνιον καὶ Ἀσσύριον κράτος. Δυναστεία τῶν Σαργονιδῶν. Ναβουχοδονόσορ. Μεγαλεῖον καὶ πτώσις τοῦ νεωτέρου Βαβυλωνίου κράτους. Πολιτισμός. Ἐρησκεία. Οἱ Χαλδαῖοι ἱερεῖς. Πολίτευμα. Ἡθὴ καὶ ἔθιμα. Καλλιτεχνία. Ἐπίπεδα καὶ μνημεῖα τῆς Βαβυλωνῶς καὶ Νινευί. Γραφὴ. Γράμματα σφηνοειδῆ. Γράμματα καὶ τέχνη. Γεωργία, Βιομηχανία, Ἐμπόριον.

Γ'. Ἑβραῖοι. Ἡ Παλαιστίνη. Ἐθνογραφικὴ περιγραφή τῶν Ἑβραίων. Πηγαὶ καὶ διαίρεσις τῆς ἱστορίας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ μέχρι τῆς εἰς Αἴγυπτον μεταβάσεως. Οἱ Ἑβραῖοι ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐξοδος καὶ τὰ κατ' αὐτὴν Μωϋσῆς, Ἀζρών, Ἰησοῦς τοῦ Ναυί. Κατακτήσεις αὐτῶν. Οἱ Κριταί. Ἡ Μοναρχία. Τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰούδα. Τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἰσραήλ. Οἱ Ἑβραῖοι ἐν Βαβυλώνι. Ἐπάνοδος αὐτῶν. Οἱ Ἑβραῖοι ὑπὸ τοὺς Πέρσας, τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Ῥωμαίους. Ἑβραϊκὸς πολιτισμός. Ἡ θρησκεία. Μονοθεϊσμός. Ἡ λατρεία, τὸ ἱερατεῖον, οἱ προφῆται. Τὸ πολίτευμα. Ἡ κοινωνία. Ἡ νόμος. Τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστήμαι. Καλλιτεχνία. Γεωργία. Βιομηχανία. Ἐμπόριον. Χαρακτήρ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἠθικὸν μεγαλεῖον τῶν Ἑβραίων καὶ αἷτια τῆς πτώσεώς των.

Δ'. Φοῖνικες. Ἐθνογραφία. Πηγαὶ καὶ διαίρεσις τῆς ἱστορίας τῶν Φοινίκων. Ἀκρὴ καὶ παρακμὴ τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος. Πολιτισμός. Ἐρησκεία. Πολίτευμα. Γραφὴ. Ἀρχαιότητες. Τέχνη. Ναυτιλία. Ἐμπόριον.

Ε'. Καρχηδόνιοι. Καταγωγή. Οἱ κατὰ τῶν Συρακουσῶν πόλεμοι. Πολιτισμός. Ἐρησκεία. Πολίτευμα. Ἐμπόριον.

Β'. ΑΡΕΙΟΙ ΛΑΟΙ. Α'. Ἀρειανή. Μῆδοι καὶ Πέρσαι. Ὁ Κύρος. Ὁ Δαρεῖος. Ἐπιγραφή Βιστούν. Ὁργανισμός τοῦ κράτους. Οἱ Διάδοχοι τοῦ Δαρείου. Πολιτισμός τῶν Περσῶν. Ἐρησκεία. Ζοροάστρης. Ζένδ-Ἀβέστα. Πολίτευμα. Αὐλή. Τέχνη. Μνημεῖα. Περσέπολις.

Β'. Ἰνδοί. Αἱ κοιλάδες τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου. Βραχμανικαὶ χῶραι. Οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ Ἰνδικῇ. Πολιτισμός. Ἐρησκεία. Βραχμανισμός καὶ Βουδισμός. Πολίτευμα. Σανσκριτικὴ γλῶσσα. Μαχαβαράτα καὶ Ραμαχιάνα. Ἡ βίβλος τοῦ Μανού. Ἰνδικὴ Καλλιτεχνία.

Γ'. Σῖναι. Χώρα, καταγωγή καὶ ἱστορικαὶ γνώσεις. Πολιτισμός. Ἐρησκεία. Κομφούκιος. Πολίτευμα. Γλῶσσα. Τέχνη.

Δ'. Μικρὰ Ἀσία. Χώρα καὶ λαοί. Τροία καὶ Τρῶες. Φρυγία καὶ Φρύγες. Λυδία καὶ Λυδοί. Πολιτισμός τῶν λαῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Χαρακτήρ τοῦ ἐν γένει πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. (Μαθήμ. 35).

Ἑλληνικὴ Ἱστορία. Περιγραφή τῆς χώρας. Χρόνοι μυθικοί. Χρόνοι ἠρωϊκοί. Οἱ πρῶτοι τῆς Ἑλλάδος κάτοικοι. Σύστασις καὶ καταγωγή αὐτῶν. Πολιτισμός αὐτῶν. Ἀποικίσεις. Χρονολογικαὶ εἰδήσεις περὶ τῆς ἰδρύσεως τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν. Μνημεῖα τῶν Πελασγικῶν χρόνων. Ἡρώϊ καὶ χρόνοι. Ἔργα τῶν χρόνων τούτων. Πολιτισμός τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων.

Θρησκεία. Πολίτευμα. Κοινωνική κατάσταση. Ἡθῆ, ἔθιμα. Γράμμα-
τα. Τέχνη. Γεωργία. Βιομηχανία. Ναυτιλία. Ἐμπόριον. Ἀγωγή τῶν
Ἑλλήνων ἐπὶ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων. Κρίσις γενική ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ
πολιτισμοῦ τῆς πρώτης περιόδου. Ἀντιπαράθεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ
πολιτισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, πρὸς τὸν ἐν γένει πολιτισμὸν
τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. (Μαθήματα 12-15). Καθ' ἑβδομ. ὥρ. 2.

ΓΑΛΛΙΚΑ. (Ἀπὸ τῆς τάξεως ταύτης ἡ διδασκαλία γερήσεται ἀπο-
κλειστικῶς Γαλλιστί). Ἀνάγνωσις λογικὴ καὶ ἐλευθέρη. Μετάφρασις ἐκ
δοκίμων πεζῶν καὶ ποιητῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Περίληψις ὑπὸ τῶν
μαθητῶν προφορικῶς τε καὶ γραπτῶς τοῦ ἐρμηνευομένου τεμαχίου.
Μετατροπὴ τοῦ ἐμμέτρου λόγου εἰς πεζόν. Γραμματικὴ μεγάλη κατὰ
τὸ σύστημα Larive et Fleury, troisième année première partie
(révision et compléments de grammaire), μετὰ τῶν ἀντιστοι-
χούντων γυμνασμάτων αὐτῆς. Ἀπομνημόνευσις ἐκλεκτῶν τεμα-
χίων κλασικῶν συγγραφέων μετὰ προηγουμένην αὐτῶν ἐρμηνείαν.
Βιογραφίαι ἐνδόξων ἀνδρῶν ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων. Διαλέξεις
ποικίλαι ἐκ τῶν τοῦ πρακτικοῦ βίου. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν ἐκ καταλλήλου βιβλίου, κατ' ἀρχὰς μὲν
μετὰ προηγουμένην προπαρασκευὴν εἶτα δὲ καὶ ἐκ τοῦ προχείρου. Περί-
ληψις αὐτῆς Γαλλιστί ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί.
Διόρθωσις τῶν καθ' ὑπαγόρευσιν γραφέντων γινομένη ἀμοιβαδὸν ὑπὸ
τῶν μαθητῶν. **Συνθέσεις.** Αἱ συνθέσεις τῶν Ἑλληνικῶν τῆς τρίτης
τάξεως τοῦ Σχολαρχείου.

Συμ. 2 ὥραι ἀναγνώσεως, ἐρμηνείας καὶ γραμματικῆς, 1 συνθέσεων, 1
μεταφράσεως ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ 1 διαλέξεως καὶ ἀπαγ-
γελίας ἀπομνημονευθέντων τεμαχίων, βιογραφιῶν κτλ.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ. Ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ
τῆς Χρηστομαθείας καὶ τοῦ μεκτέπι-ἑδέπ περὶ τὰς 30 σελίδες καὶ
ἐκ τοῦ λιθογραφημένου Κιουλ-δεστέ ἢ ἄλλου ὁμοίου σελίδες 20.
Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Ἀπόδοσις τοῦ μεταφραζομένου
τεμαχίου προφορικῶς κατὰ τὸ δυνατόν. Γραμματικῆς, τὸ ἐτυμολο-
γικόν τῆς Τουρκικῆς καὶ οἱ ἀναγκαῖοι συντακτικοὶ κανόνες. Συμ-
πλήρωσις τῶν κανόνων τῆς Περσικῆς καὶ οἱ κυριώτεροι τύποι τῆς
Ἀραβικῆς μετὰ τῶν μετοχῶν ἐν τῇ ὁμαλῇ αὐτῶν μορφῇ. Ἐ-
φαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ διαφόρων παραδειγμάτων ἐπὶ τοῦ πίνακος.
Ὄρθογραφία ἐπὶ τοῦ πίνακος μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων γραμματικῶν

καὶ συντακτικῶν παρατηρήσεων. Γραφὴ καθ' ὑπαγόρευσιν. Θεματο-
γραφία. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ροβινσῶνος εἰς τὸ Τουρκικὸν μετ' ἐπιστά-
σεως εἰς τὰς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις. Ἀσκήσις
εἰς τὴν σύνθεσιν διαφόρων συντόμων ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς δια-
φόρους ἐμπορικὰς καὶ λοιπὰς συνήθεις κοινωνικὰς περιστάσεις, διδο-
μένης ἐκάστοτε διὰ βραχέων τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν. Μικρὰ ἱστο-
ρήματα. Ὅρα 3.

ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΗ. Γραφὴ ρικὰ ἐπὶ τοῦ χάρτου μόνον
μετὰ ποικίλων ἀσκήσεων. Ἀσκήσις εἰς τὴν τουρκικὴν ταχυγραφίαν.
Καθ' ἑβδομ. ὥρα 1.

**ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Συστηματικὴ Ζωολογία καὶ Φυτολο-
γία.** Α'. Εἰσαγωγή. Κοινὰ καὶ διάφορα γνωρίσματα τοῦ ζωικοῦ καὶ φυ-
τικοῦ βασιλείου. Β'. Ἀνθρωπολογία. Τὰ κατὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα
μορφολογικῶς καὶ φυσιολογικῶς. (Ὅστεῶδες σύστημα, μυϊκὸν σύστημα,
νευρικὸν σύστημα, αἰσθητήρια ὄργανα, διάμειψις τῆς ὕλης). Ἰδίως
ζωολογία. Συστηματικὴ κατάταξις τῶν ζῶων εἰς ἀθροίσματα ἢ
τύπους. Πλήρης περιγραφή τῶν γνωρισμάτων ἐκάστου τούτων. Χαρα-
κτηρισμὸς τῶν κλάσεων καὶ τάξεων εἰς ἃς ὑποδιαιρεῖται ἕκαστος
τύπος. Κυριώτεροι οἰκογένειαι συνήθων ἐν ταῖς ἡμετέραις χώραις ζῶων.
Γ'. **Φυτολογία.** Μορφολογία, ἥτοι περιγραφή τῆς ἐξωτερικῆς
μορφῆς τῶν ὀργάνων τῶν φυτῶν. (Ὄργανογραφία). Ἐρευνα τῆς ἐσωτε-
ρικῆς κατασκευῆς αὐτῶν (ἀνατομία). Ἐρευνα τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν
(ἱστορία). β'. Φυσιολογία, ἥτοι ἔρευνα τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ζωῆς τῶν
φυτῶν. (διάμειψις τῆς ὕλης). γ'. Συστηματικὴ κατάταξις τῶν φυτῶν
εἰς τύπους. Γενικὸς χαρακτηρισμὸς αὐτῶν. Διαίρεσις αὐτῶν εἰς κλάσεις
καὶ τάξεις. Αἱ κυριώτεραι καὶ συνηθέστεραι οἰκογένειαι. Ὅρα 3.

ΧΗΜΕΙΑ. Ἀνόργανος. (Γενική). Εἰσαγωγή. Σύντομος καὶ εὐλη-
πτος θεωρία περὶ ἀτόμων καὶ μορίων. Χημικὰ στοιχεῖα. Χημικὴ ἔνωσις.
Ἀτομικότης τῶν στοιχείων. Ἀτομικὰ βάρη. Χημικὰ σύμβολα καὶ ση-
μασία αὐτῶν. Κύριον μέρος. Περιγραφή τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἰδιο-
τήτων, τῆς παρασκευῆς, τῶν ποικίλων ἐνώσεων καὶ τῆς χρησιμότητος
α') τῶν μεταλλοειδῶν. Ὄξυγόνου, Ὑδρογόνου, Ἀζώτου (ἀτμοσφαιρικοῦ
ἀέρος), Χλωρίου, Βρωμίου, Ἰωδίου, Φθορίου, Θείου, Φωσφόρου, Ἀρσενι-
κοῦ, Ἀνθρακος, Πυριτίου, Βορίου. Στοιχειομετρικὰ προβλήματα β')
τῶν μετάλλων· Καλίου, Νατρίου, Βαρίου, Στροντίου, Ἀσβεστίου, Μα-

γνησίου, Ἀργιλίου, Ψευδαργύρου, Καδμίου, Σιδήρου, Μαγγανισίου, Κοβαλτίου, Νικελίου, Χρωμίου, Οὐρανίου, Κασσιτέρου, Βισμούθιου, Ἀντιμονίου, Μολύβδου, Χαλκοῦ, Ὑδραργύρου, Ἀργύρου, Χρυσοῦ καὶ Λευκοχρύσου. Περὶ μεταλλουργίας καὶ ἐξαγωγῆς ἑκάστου τῶν ἀναγραφέντων μετᾶλλων ἐκ τῶν ὀρυκτῶν αὐτῶν. (Ἐκκαμίνευσις). Φασματσκοπικὴ ἀνάλυσις. Ὀγκομετρικὴ ἀνάλυσις. Ἀλκαλιμετρία καὶ Ὄξιμετρία. ὤρ. 2.

ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ. Θεωρητικῶς. Ἐκτενὴς διδασκαλία τῆς γραμμικῆς σκηνογραφίας. Ἀρτιγραφὴ σχημάτων ἐκ φύσεως· α') γεωμετρικῶν ἀπλῶν σωμάτων εἰς διαφόρους θέσεις καὶ εἴτα διαφόρων ἀντικειμένων οἶον ἀγγείων, ἑδρῶν, τραπεζῶν, καὶ ἐν γένει ἐπίπλων τῆς κοινῆς τοῦ βίου χρήσεως. **Πρακτικῶς.** Ἀρτιγραφὴ ἐξ ἐκμαγείων ἐκ γύψου, πρῶτον, κοσμημάτων, εἴτα ἀνθέων καὶ τέλος ζώων. Καθ' ἑβδ. ὤραι 2.

ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ. Εἰσαγωγὴ. Σκοπὸς τῆς στενογραφίας. Πρακτικὴ αὐτῆς ὠφέλεια. Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῶν γνωστοτέρων στενογραφικῶν συστημάτων καὶ περὶ τῆς πρακτικῆς αὐτῶν ἀξίας. Σύστημα ἑλληνικῆς στενογραφίας ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ παγκοσμίου στενογραφικοῦ συστήματος τοῦ **Γαβελσδέοργου.** Πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τούτου καὶ εἰς τὰς λοιπὰς γλώσσας ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Γαλλικὴν. Πρακτικὴ ἀσκήσεις εἰς τὴν στενογραφικὴν ταχυγραφίαν. Καθ' ἑβδ. ὤρ. 2.

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ. Ἀσκήσεις διὰ κορυφῶν. Τὰς κορυφὰς ἄνω κατακορύφως, ἐκ τῶν πλαγίων. Περιστροφή τῶν κορυφῶν ἔμπροσθεν, δεξιᾶ, ἀριστερά. Τὰς κορυφὰς ἐπὶ τὰ νῶτα μετὰ κάμψεως καὶ τάσεως τοῦ ἐκβληθέντος ποδός. Τὰς δεξιὰς κορυφὰς περὶ τὴν κεφαλὴν ὀπισθεν. Τὰς κορυφὰς ὀριζοντίως ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς ἐναλλάξ, μετὰ προβολῆς τῶν ὀμωνύμων ποδῶν ἐπὶ τὰ πλάγια (δεξιᾶ, ἀριστερά). Τὰς κορυφὰς ἐπ' ὤμων μετὰ κάμψεως τοῦ ἐκβληθέντος ποδός. Ἀσκήσεις δι' ἀλτήρων. Διώρησις τῶν χειρῶν μετὰ κάμψεως ἐπὶ τοὺς ὤμους. Πρηνηδόν. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἢ ἀριστερᾶς χειρός. Προβολὴ τῶν ὀμωνύμων ἄκρων μετὰ μεταβολῆς. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν πρὸς τὰς ἔμπροσ κατ' ἐναλλαγὴν (δεξιᾶ, ἀριστερά). Ἀναρρίχισις ἐπὶ κάλων. Ἀσκήσεις διὰ τῶν ράβδων. Τὰς δεξιὰς ράβδους ἄνω ὀριζοντίως μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν πλαγίως. Τὰς ράβδους χιαστί μετὰ προβολῆς τῶν ποδῶν. Τὰς τῶν χειρῶν ἄνω ἀπὸ τοῦ τραχήλου μετὰ κάμψεως τοῦ ἐκβληθέντος ποδός. Ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ μοιζήγου. Δευτέρα ἀκριδοειδῆς στήριξις

λαβῆ δευτέρα. Ἐξάρτησις διὰ τῶν καμπῶν τῶν σχηματιζομένων ὑπὸ τῶν δεξιῶν ἄκρων. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀκριδοειδοῦς στήριξεως. Κάθισμα ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ ἀπὸ τῆς ὀρθίας στήριξεως. Ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ διζήγου. Κάθισμα ἐπὶ τοῦ δεξιῶ ἢ ἀριστεροῦ ζυγοῦ ἔμπροσ, ἐναλλάξ, μὴ στήριζομένων τῶν ποδῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ὑπερπήδησις τοῦ δεξιῶ ζυγοῦ ὀπίσω ἀπὸ τῆς ὀρθίας στήριξεως μετὰ τρεῖς παλμούς. Κάθισμα ἐπὶ τοῦ δεξιῶ ζυγοῦ ὀπίσω καὶ ὑπερπήδησις τοῦ ἑτέρου. Πρηνὴς τάσις ὑπὸ τὰ ζυγὰ λαβῆ πρώτη. Κάμψις καὶ τάσις τῶν χειρῶν μετὰ παλμῶν, ἐπὶ τῆς ὀρθίας στήριξεως. Κάθισμα ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ ἐκ τῶν πλαγίων. Ἐπ' ἀγώνων στήριξις. Ἐπὶ βραχιόνων καὶ ἀντιβραχιῶν στήριξις. Ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν κρίκων. Ἐξάρτησις διὰ τῶν χειρῶν κεκαμμένων ἐπὶ τοὺς ὤμους καὶ τεινομένων ἐναλλάξ ἐπὶ τὰ πλάγια. Ἐξάρτησις διὰ τῆς μιᾶς χειρός κεκαμμένης ἐπὶ τῶν ὤμων. Διώρησις πρώτου εἶδους. Καθ' ἑβδ. ὤρ. 2.

Τῶν ἀκολουθοῦσῶν τάξεων Β', Γ' καὶ Δ' Γυμνασίου, ὡς μὴ λειτουργησοῦσῶν ἐφέτος, παρετέθη ἀναλυτικῶς μόνον τὸ πρόγραμμα τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν συνθέσεων.

ΤΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. ὤρ. 1.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. Θουκυδίδου τὸ προοίμιον καὶ τῶν ἱστορικῶν μερῶν τὰ δυσκολώτερα οἶον τὰ κατὰ τὴν νόσον, τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν κ.τ.λ. Δημοσθένους οἱ Ὀλυμπιακοὶ καὶ Φιλιππικοί. Ὀμήρου Ὀδύσσεια τρεῖς τῆς ἑβδομάδος κατὰ τὸ β' ἐξάμηνον. (Ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 90 σελίδων τῆς στερεοτ. ἐκδόσεως) (1). Ἀνάγνωδις ἐκ τοῦ Ἡροδότου κατ' ἐκλογὴν. Ἐλεγχος θεμάτων παρασκευαζομένων κατ' οἶκον ὑπὸ τῶν μαθητῶν. ὤρ. 6.

Β'. Συνθέσεις. Ἀνάπτυξις παροιμιῶν, γνωμικῶν καὶ ἀποφθεγμάτων νεωτέρων τε καὶ ἀρχαίων. Περιγραφαί. Ἀναλύσεις ρητορικῶν λόγων ἐξ ἰδίας τῶν μαθητῶν ἀναγνώσεως κατὰ προδεδωμένας ἐπὶ τοῦ πίνακος ὁδηγίας κατ' ἀρχάς, κατόπιν δὲ ἐλευθερώτερον βαθμηδόν. Μεταφράσεις ἐπιμελεῖς ἐλλεκτῶν μερῶν ἐκ τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ Λουκιανοῦ. Μεταφράσεις ἐκτενεῖς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, ἀλλὰ φέρουσαι πάντα τὰ στοιχεῖα καλῶν μεταφράσεων κτλ. ὤρ. 1.

(1) Ἐκ τοῦ Ὀμήρου ἐννοεῖται.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. Γεωμετρία. * <i>Αλγεβρα</i> . <i>Εὐθύγραμμος τριγωνο-</i> <i>μετρία</i> .	Καθ' ἑβδ. ὥραι 4.
ΙΣΤΟΡΙΑ. Α'. <i>Ἑλληνική</i> . (Συνέχεια καὶ τέλος). Β'. <i>Τῆς Ὁθω-</i> <i>μανικῆς Αὐτοκρατορίας</i> . (Τουρκιστί).	Καθ' ἑβδ. ὥραι 2.
ΓΑΛΛΙΚΑ.	» » 5.
ΤΟΥΡΚΙΚΑ.	» » 4.
ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ὀρυκτολογία καὶ Γεωλογία.	» » 2.
ΧΗΜΕΙΑ. Ὀργανική.	» » 2.
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Στοιχειώδης Ψυχολογία.	» » 2.
ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ.	» » 2.
ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ.	» » 1.
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ.	» » 2.

ΤΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. <i>Ἐκκλησ. Ἱστορία</i> . (Συνέχεια καὶ τέλος). ὥρ. 1.	
ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. <i>Θουκυδίδου</i> δημηγορίαι ἐκ τῆς Α' συγγραφῆς. <i>Πλά-</i> <i>τωνος Ἀπολογία</i> , <i>Κρίτων</i> , <i>Εὐθύφρων</i> . <i>Ὀμήρου Ἰλιάς</i> δις τῆς ἑβδομά-	
<i>δος</i> . (Ποσὸν οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 120 σελίδων τῆς στερεοτ. ἐκδόσεως).	
Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ <i>Πλουτάρχου</i> . <i>Ἐλεγχος</i> θεμάτων παρασκευαζομένων κατ' οἶκον ὑπὸ τῶν μαθητῶν. ὥραι 6.	
Β'. Συνθέσεις . <i>Ρητορικὰ γυμνάσματα</i> , ἥτοι ποικίλοι λόγοι, προσ-	
φωνήσεις, προσλαλαίαι καὶ τὰ τοιαῦτα, παντοῖαι διατριβαὶ ἐκ δια-	
φόρων συγγρόνων πηγῶν, ἐκλεγομένων καὶ παρεχομένων ἐν ἀνάγκῃ	
ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος. Ὅλως ἐλεύθεραι καὶ αὐτοσχεδία ἐπεξεργασίαι	
οἰωνδήποτε θεμάτων.	Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.

7.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ. * <i>Αλγεβρα</i> . Γεωμετρία (Στερεομετρία καὶ περι-	
<i>γραφικὴ Γεωμετρία</i>).	Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 4.
ΙΣΤΟΡΙΑ. Α'. <i>Ρωμαϊκή</i> . Β'. <i>Μεσαιωνική</i> .	» ὥραι 2.
ΓΑΛΛΙΚΑ.	» ὥραι 5.
ΤΟΥΡΚΙΚΑ.	» ὥραι 4.
ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ.	» ὥραι 3.
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ. Λογικὴ στοιχειώδης.	» ὥραι 1.
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ <i>τῆς Αὐτοκρατορίας</i> . (Τουρκιστί)	» ὥραι 1.
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. (Γαλλιστί).	» ὥραι 1.
ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.	» ὥραι 1.
ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΑ. (Γαλλιστί).	» ὥραι 2.
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ.	» ὥραι 2.

ΤΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ. Χριστιανικὴ ἠθική.	Καθ' ἑβδομ. ὥραι 1.
ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Α'. <i>Θουκυδίδου</i> δημηγορίαι ἐκ τῶν μὴ ἐρμηνευθεισῶν ἐν τῇ Γ' τάξει. Ἀνάγνωσις ἐκ τῶν ἀδιδάκτων ραψωδιῶν τῆς <i>Ὀμή-</i> <i>ρου Ἰλιάδος</i> καὶ <i>Ὀδυσσεΐας</i> . <i>Ἐλεγχος</i> θεμάτων παρασκευαζομένων κατ' οἶκον ὑπὸ τῶν μαθητῶν.	Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 4.
Β'. Γραμματολογία . Στοιχειώδης, ἐν ᾗ ἐκτενέστερον τὰ περι <i>δραματικῶν</i> καὶ <i>λυρικῶν</i> ποιητῶν.	Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.
Γ'. Συνθέσεις . Ἐμπορικαί.	Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 1.
	7.
ΙΣΤΟΡΙΑ. Τῶν νεωτέρων χρόνων (Γαλλιστί).	» ὥραι 2.
ΓΑΛΛΙΚΑ.	» ὥραι 5.
ΤΟΥΡΚΙΚΑ.	» ὥραι 4.
ΦΥΣΙΚΗ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ.	» ὥραι 2.
ΧΗΜΕΙΑ. Τεχνολογική (Γαλλιστί).	» ὥραι 1.
ΚΟΣΜΟΓΡΑΦΙΑ.	» ὥραι 2.
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ.	» ὥραι 1.
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. (Γαλλιστί).	» ὥραι 2.
ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.	» ὥραι 1.
Οἱ δυνηθέστατοι ὄροι τοῦ δικαίου ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἐμπορικοῦ (Τουρκιστί).	» ὥραι 1.
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ. (Γαλλιστί).	» ὥραι 2.
ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ.	» ὥραι 2.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ.

(Ὁ χορὸς ἀπαρτίζεται ὑπὸ καλλιφῶνων μαθητῶν ἐξ ἀπάσων τῶν τά-
ξεων). **Θεωρητικῶς**. Οἱ χαρακτηρῆες τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος.
Ὀλίγα τινὰ περὶ τονιαίων διαστάσεων καὶ περὶ *Κ. Λυμάτων* καὶ *Ἥχων*
μετὰ καταλλήλων γυμνασμάτων. **Πρακτικῶς**. Ἐφαρμογὴ τούτων ἐπὶ
τῶν εὐκολωτέρων ἐκ τῶν ᾠσμάτων τῶν ψαλλομένων κατὰ τὰς Κυριακὰς
καὶ τὰς Δεσποτικὰς ἢ Θεομητορικὰς ἑορτάς. *Τροπάρια* καὶ ἄλλα ᾠσμα-
τα τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἢ ἑορτῆς καὶ ἐν γένει ἀπάσης τῆς ἐνιαυ-
τοῦ ἀκολουθίας κατὰ *πραξίν*. Καθ' ἑβδομάδα ὥραι 2.

Ἑθναῖον πρόγραμμα τῶν μαθημάτων.
Ἑθροὶ καθ' ἑβδομάδα.

ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΝ. ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Τάξ.	Ἐν συνόλῳ
	Α'.	Β'.	Γ'.	Δ'.	Α'.	Β'.	Γ'.	Δ'.	
Θρησκευτικά.	2	2	2	2	1	1	1	1	12
Ἑλληνικά.	10	10	10	10	7	7	7	7	68
Ἱστορία.	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Ἀριθμητική.	3	3	4	2	3	—	—	—	15
Ἀλγεβρα καὶ Γεωμετρία.	—	—	—	1	1	4	4	—	10
Γεωγραφία πολιτική.	2	2	3	—	—	—	1	—	8
Γεωγραφία μαθηματική.	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Γεωγραφία ἐμπορική.	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Γαλλικά.	5	5	5	5	5	5	5	5	40
Τουρκικά.	4	4	4	4	4	4	4	5	33
Στοιχεῖα φυσικῶν ἐπιστημῶν.	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Φυσικὴ Ἱστορία.	—	—	—	—	3	2	—	—	5
Φυσικὴ πειραματική.	—	—	—	—	—	3	2	—	5
Χημεία.	—	—	—	—	2	2	—	1	5
Κοσμογραφία.	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Ψυχολογία καὶ Λογική.	—	—	—	—	—	2	1	—	3
Διπλογραφία.	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Λογιστική.	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Πολιτικὴ οἰκονομία.	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Ἑμπορικῶν δίκαιον.	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Ἱχθυογραφία.	2	2	2	2	2	2	—	—	12
Καλλιγραφία.	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Στενογραφία.	—	—	—	—	2	1	—	—	3
	32	32	32	32	32	32	32	32	256

Γυμναστικὴ ἀνὰ δύο ὥρας κατὰ τάξιν.

Ἑθδικὴ ἀνὰ μίαν ὥραν ἐν ἑκάστη τῶν τάξεων τοῦ Σχολαρχείου.

Σημ. α'. Ἐν ταῖς ὥραις τῶν ἑλληνικῶν περιλαμβάνονται καὶ αἱ τῶν συνθέσεων, (μία κατὰ τάξιν), ὧν αἱ τῆς Δ' Γυμνασίου, θὰ ὦσι καθαρῶς ἐμπορικά.

Σημ. β'. Γαλλιστὶ διδασκῶνται πλὴν τῆς πραγματογνωσίας καὶ τῶν βιογραφιῶν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, ἡ διπλογραφία, ἡ λογιστικὴ, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, ἡ χημεία τῆς Δ' Γυμνασίου καὶ ἡ Ἱστορία τῆς αὐτῆς τάξεως ἥτοι ὥρας καθ' ἑβδομάδα 10, μὴ συμπεριλαμβανομένας ἐν ταῖς 40 τῶν Γαλλικῶν. Τουρκιστὶ δὲ πλὴν τῆς πραγματογνωσίας, ἡ Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ Γεωγραφία τῆς αὐτῆς καὶ στοιχειωδέστατοι τινὲς ὅροι τοῦ δικαίου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ἐμπορικοῦ ἥτοι ὥρας καθ' ἑβδομάδα, ἐκτὸς τῶν 33 τῶν Τουρκικῶν, 3.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΕΘΟΔΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν.

§ 1. Οἱ διδάσκοντες τὰ θρησκευτικά δεόν νὰ ἔχωσι διαρκῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ διδασκαλία ἡ θρησκευτικὴ, ἡ περιοριζομένη μόνον εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν γνώσεων τῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἢ εἰς τὸν ψιττακισμὸν τῶν δογμάτων ἐκ τῆς κτηρήσεως, εἶναι οὐ μόνον μονομερῆς ἀλλὰ καὶ αὐτόχρημα νεκρά. Διότι ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων δὲν εἶναι ἡ μετάγγις γνώσεων, ἀλλ' ἡ διὰ τῶν γνώσεων τούτων ἐνίσχυσις τῆς πίστεως — ἢν ἕκαστος παῖς ἐκ τῆς οἰκιακῆς αὐτοῦ ἀνατροφῆς καὶ τῆς προηγουμένης διδασκαλίας ἀσυνειδήτως φέρει — εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Πατέρων του καὶ ἡ διὰ τῆς ἐνίσχυσεως ταύτης διαρρυθμισίς τῆς θελήσεως καὶ τῶν πράξεων συμφώνως πρὸς τὰ σωτηριώδη διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν.

§ 2. Ἡ ἀνάγνωσις πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ὀρθή, ἥτοι ἀπρόσκοπος, λογικὴ καὶ φυσικὴ, μετὰ τοῦ προσήκοντος δὴλ. ἠθους καὶ πάθους.

§ 3. Πρὸ τῆς ἀναγνώσεως οἰσθηδῆποτε περιοπέης εἶτε λόγου, ἀρχαίου ἢ νέου συγγραφέως, ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ μυῆ τοὺς μαθητὰς ὅσα δεόν

νά γνωρίζωσιν ἐκ τῶν προτέρων πρὸς ἐντελῆ κατανόησιν τοῦ ἀναγκω-
σθησομένου, νά ἐξηγήθῃ δηλαδή τοὺς τύπους ἐν οἷς συμβαίνουσι τὰ ἐν
τῷ ἀναγνώσματι, τὰ πρόσωπα τὰ ἐν αὐτῷ ἐμφανιζόμενα, τοὺς χρό-
νους καθ' οὓς συνέβησαν τὰ λεγόμενα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔτι δὲ νά διη-
ρηται συντόμως τὸ περιεχόμενον, ἵνα προσοικειώσῃ τοὺς μαθητὰς πρὸς
τὸ πρᾶγμα καὶ παρὰσχῇ τοῦ λόγου τὴν ἔννοιαν. Ἡ μύησις ὅμως
αὕτη, καθὼς καὶ αἱ βιογραφίαι καὶ λοιπαὶ εἰσαγωγικαὶ γνώσεις εἰς
τοὺς τὸ πρῶτον ἀναγινωσκομένους συγγραφεῖς καὶ εἰδικώτερον εἰς τὸν
ἀναγινωσκόμενον λόγον, πρέπει νά μεταδίδωνται ὑπὸ τοῦ διδασκά-
λου μόνον προφορικῶς, νά εἶναι δὲ ἀπλᾶ, εὐληπτοὶ εἰς τὴν ἡλικίαν,
ἀπέχουσαι ὅσον ἔνεστι φιλολογικῆς πολυμαθείας καὶ περιέχουσαι μόνον
τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίαις γνώσεις.

§ 4. Οἱ μαθηταὶ πρέπει νά ἀσκῶνται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιεχο-
μένου τῆς ἀναγινωσκομένης περικοπῆς, τὸ μὲν πρῶτον δι' ἐρωτήσεων
εἶτα δὲ ἐν συνεχείᾳ λόγου.

§ 5. Ὁ διδάσκων ὀφείλει νά ἐξηγή πάσας τὰς ἀγνώστους λέξεις καὶ
φράσεις τοῦ ἀναγινωσκομένου καὶ νά ἀπαιτῇ ἀκαλοῦθως παρὰ τῶν μα-
θητῶν νά κατασκευάζωσι νέας φράσεις ἐκ τῆς ὕλης ταύτης πρὸς
μονιμοποίησιν τῶν διδασκόμενων.

§ 6. Ὁ διδάσκων ἐπιβάλλει τὴν ἀποστήθισιν τῶν κατὰ τὸ νόημα
ἢ τὴν μορφήν καλλιτέρων περικοπῶν παντός ἀναγινωσκομένου ἐκ νέου
ἢ ἀρχαίου συγγραφῆως.

§ 7. Ἡ διδασκαλία τῆς νεωτέρας γλώσσης πρέπει νά γίνηται ἐκ συγ-
γραφῶν γραφόντων μὲν καλῶς τὴν γλῶσσαν, περιεχόντων δὲ ὕλην ἀνά-
λογον πρὸς τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν καὶ ποικίλην,
οὐ μόνον πρὸς ἀπορυγὴν τῆς μονοτονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐκμάθησιν
πολλῶν καὶ ποικίλων γνώσεων καὶ μετ' αὐτῶν πολλῶν καὶ ποικίλων
λέξεων καὶ σημασιῶν.

§ 8. Ὁ διδάσκων ὀφείλει νά μεταχειρίζηται πρὸς τοὺς μαθητὰς
γλῶσσαν ἀπλὴν μὲν καὶ εὐληπτον, ἀλλ' ἀπληλαγμένην χυδαίων καὶ
ἐπαρχωτισμῶν καὶ ὅσον ἔνεστι φυσικῆν καὶ ἀβίαστον τοιαύτην δηλ.

οἶαν νά δύνανται καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ νά μεταχειρισθῶσι κατὰ τὴν
ἀπόδοσιν τῆς διηγήσεως, ν' ἀπαιτῇ δὲ παρ' αὐτῶν τοῦτο.

§ 9. Ὁ διδάσκων δὲν πρέπει νά ἀρκῆται νά μάθῃ ὁ μαθητὴς ἀπὸ
στήθους τοὺς ποικίλους τῆς γραμματικῆς τύπους, οὐδὲ νά γράφῃ μη-
χανικῶς κατ' οἶκον τόσα π. χ. ρήματα διάφορα καθ' ὅλους τοὺς χρό-
νους καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ὀφείλει νά ἐπιδιώκῃ
τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διδασκόμενων, ἐνασκῶν ποικιλοτρόπως τοὺς μαθη-
τὰς διὰ γραπτῶν γυμνασμάτων διατεταγμένων κατὰ τὴν τάξιν τῶν
ἐκάστοτε προσφερομένων γραμματικῶν κανόνων. Τὰ γυμνάσματα δὲ ταῦ-
τα, μέχρις οὗ ἀποκτήσωμεν ἀρμόδιον βιβλίον, πρέπει νά συντάσσῃ σκο-
πίμως αὐτὸς ὁ διδάσκων, φροντίζων ἅμα νά καθιστᾷ τερπνὴν καὶ ἐπαγω-
γὴν καὶ αὐτὴν τὴν γραμματικὴν καὶ συντακτικὴν διδασκαλίαν δι' ἐκλο-
γῆς θεμάτων καὶ γυμνασμάτων ὕλης ποικίλης, διδασκτικῆς καὶ ὠφελίμου.

§ 10. Ὁ διδάσκων πρέπει νά προσέχῃ εἰς τὴν ὀρθογραφικὴν ἱκανό-
τητα τῶν μαθητῶν καὶ νά ἀσκῇ αὐτοὺς ποικιλοτρόπως γραπτῶς
καὶ προφορικῶς.

§ 11. Πᾶσα γραπτὴ ἐργασία τοῦ μαθητοῦ πρέπει νά διορθῶται κατ'
οἶκον ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος καὶ νά ἐπιστρέφεται πρὸς αὐτοὺς. Ἄν δὲ
τάξις τις εἶναι πολυάριθμος, δίδονται συχνότερον αἱ γραπτὰ ἐργασίαι,
ὥστε ἀπαξ τολάχιστον καθ' ἑβδομάδα νά διορθῶται ἐκάστου μαθη-
τοῦ ἡ ἐργασία. Ἐν δὲ ταῖς μικραῖς τάξεσι, τὰ διορθούμενα γραπτὰ
γυμνάσματα, οἷαδήποτε καὶ ὦσι, πρέπει νά ἀντιγράφονται καλῶς καὶ
καθαρῶς καὶ νά ἐπιβάλληται τοῖς μαθηταῖς ἡ διατήρησις τούτων,
πρὸς εὐχερῆ ἐξέλεγγιν τῆς γινομένης ἐργασίας ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

§ 12. Ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας γλώσ-
σης πρέπει νά εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν πρακτικὸς, καὶ οὐχὶ νά ἀπο-
βλέπῃ ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὴν ἐκμάθησιν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν
κανόνων. Πρὸς τοῦτο ὀφείλουσι νά ἔχωσι διαρκῶς ὑπ' ὄψιν οἱ διδάσκοντες
ὅτι ὁ κύριος καὶ οὐσιωδέστατος σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας
γλώσσης εἶναι ἡ ἐξοικειώσις τῶν μαθητῶν πρὸς τὰ ἔξοχα ἔμεινα πνεύματα
τῆς ἀρχαιότητος, τὰ ὅποια ἐκληροδότησάν ἡμῖν, γεγραμμένα ἐν τῇ γλώσ-

σητάτη, τὰ ἀθάνατα αὐτῶν διανοητικὰ προϊόντα καὶ ἡ διὰ τῆς ἐξου-
κειώσεως καὶ καταλήψεως τούτων διάπλασις τοῦ πνεύματος καὶ ἐξου-
γένεσις τοῦ ἤθους καὶ τῶν συναισθημάτων αἰσθημάτων τοῦ ἀναγνώστου.
Σχετικῶς δὲ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρχαίας συνιστῶνται εἰς τὴν
προσοχὴν καὶ μελέτην τῶν διδασκόντων τὰ λεγόμενα ἀνδρὸς εἰδημονε-
στάτου, γυμνασιάρχου, τοῦ μακκρίτου Α. Κυπριανοῦ (Πρόλογος ἱστορίας
Ἑλληνικῆς φιλολογίας σελ. 22). «*Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία εἰς τὰ γυ-
μνάσια ἦτο ἐν προτέροις χρόνοις πολὺ ἀδρότερα ἢ νῦν, ὅτι οἱ πρε-
σβύτεροι διδάσκαλοι ἐξήρουν ἀρέτως εἰς τοὺς μαθητὰς πολὺ μέρος
τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ἐβάπτίζον αὐτοὺς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ
λόγῳ· οἱ δὲ νέοι κολυβῶντες ἐν αὐτῷ ἐλάμβανον θάρρος, ὥστε τὸν
κατόπιν χρόνον ἀνεστρέφοντο μετὰ τῶν συγγραφέων, ὡς μετὰ γρω-
ρίμων καὶ οἰκείων. Ἡμεῖς δὲ οἱ νεώτεροι, παραγνωρίσαντες τὸν σκο-
πὸν καὶ τὸν προορισμὸν τῶν γυμνασίων, μετηγάγομεν τὴν ἐν Πα-
ρευιστημίῳ ἐρμηνευτικὴν μέθοδον, ὅλην ὡς εἶχε καὶ σύσσωμον,
εἰς τῶν γυμνασίων τὰς τάξεις. Καὶ κατατρίβομεν λοιπὸν τὸν χρό-
νον εἰς γραμματικὰς λεπτολογίας, εἰς κριτικὰς ἔριδας καὶ εἰς ἀρχαιο-
λογικὰς καὶ μυθικὰς παρεκβάσεις ἀσκόπως καὶ ἀμούσως· οἱ δὲ μαθη-
ταὶ ἀποφοιτῶντες τῶν γυμνασίων, ἀποφέρουσι ἐκ τῆς ἀφθόρου καὶ
πλουσιοπαροῦ Ἑλληνικῆς φιλολογίας τεμάχια μόνον καὶ ψυχία
οὔτε πρὸς θρέψιν οὔτε πρὸς αὔξησιν ἐπιτήδεια». Τὰ λεγόμενα δὲ ταῦτα
τοῦ Α. Κυπριανοῦ συμπληροῖ ἕτερος ἐξ ἴσου εἰδημονέστατος ἀνὴρ, ὁ Ι.
Πανταζίδης, καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ διευθυντῆς τοῦ
παιδαγωγικοῦ φροντιστηρίου Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἀρίστῃ αὐτοῦ «Παιδα-
γωγικῇ γυμνασιακῇ» ἣν ἔδει νὰ ἔχωσι μετὰ χεῖρας πάντες οἱ
διδάσκοντες, διὰ τῶν ἐφεξῆς. «*Εἶναι βεβαίως τοῦ κόπου ἀξίον
» τὰ περιγράψῃ εἰδήμων ἀνὴρ μετὰ κριτικῆς ἀυστηρότητος τὴν ἐπι-
» κρατοῦσαν κακὴν μέθοδον κατὰ τὴν διδασκαλίαν, τὰ καταδεί-
» ξη μετὰ χαρακτηριστικῆς λεπτομερείας τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν ἐξή-
» γησιν (τὴν ποιότητα αὐτῆς, τὸν εἰς αὐτὴν δαπανώμενον χρόνον,
» τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν), τὴν νεκρὰν καὶ μηχανικὴν τεχνολο-**

*» λογίαν, ἔπειτα τὴν σύνταξιν, τὰς λεγομένας εἰσαγωγὰς, τὰς
» σημειώσεις, τὰ πτωχολεῖα καὶ ἄθλια θέματα, καὶ διὰ τῆς ἀλη-
» θοῦς καὶ φωτογραφικῆς ταύτης περιγραφῆς τὰ ἀποδείξῃ πόσος
» χρόνος εἰς μάτην δαπανᾶται καὶ πῶς διὰ τοιοῦτον τρόπον διδα-
» σκαλίας ἀδύνατον εἶναι οὔτε τὴν γλῶσσαν τὰ μάθωσιν, οὔτε
» συγγραφεῖς καὶ ποιητὰς τοὺς δοκιμωτάτους τὰ ἀναγνώσει μετὰ
» συνειδήσεως καὶ ἐπιγνώσεως»⁽¹⁾.*

§ 13. Ὁ διδάσκων πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ ἐπιμελῶς τὰς κριτικὰς
σημειώσεις καὶ πολεμικὰς διαχύσεις περὶ τὴν ἐρμηνείαν σκοτεινῶν
χωρίων, περιοριζόμενος νὰ λέγῃ εἰς τοὺς μαθητὰς μίαν μόνην γρα-
φὴν καὶ ἐρμηνείαν, τὴν ὅποιαν αὐτὸς ἔκρινεν ὀρθοτάτην, τότε δὲ
μόνον διάφορον τοῦ ἀπὸ χεῖρας κειμένου, ὅταν εἶναι πεπεισμένος περὶ
τοῦ ἡμαρτημένου ταύτης, ὅτε καὶ προτείνει ἀπλούστατα τὴν διόρ-
θωσιν τοῦ κειμένου, χωρὶς νὰ δώσῃ πολὺν λόγον τῆς ἐπιβληθείσης
διόρθώσεως. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ τὴν υπαγόρευσιν τῶν ἐρμη-
νευτικῶν σημειώσεων, ὡς οὐ μόνον ἀνωφελῶν ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῶν
εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῶν μαθητῶν.

(1) Σημ. Ἀνάγνωθι καὶ λόγον ἐκφωνηθέντα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐνοριακῆς
σχολῆς Σταυροδρομίου (τοῦ νῦν Ζωγραφείου) ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἐφόρων αὐτῆς ἀει-
μνήστου Κ. Καραθεοδωρῆ τῆ 19 Φεβρουαρίου 1867, περὶ ριζικῆς μεταρρυθμί-
σεως τῆς κακῆς διδακτικῆς μεθόδου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἀντι-
καταστάσεως αὐτῆς διὰ νέας μεθόδου πρακτικῆς, ἐχούσης ὡς βάσεις τὴν χρη-
σιμοποίησιν εἰς μακρὰν ἀνάγνωσιν τῶν συγγραφέων καὶ γραφικὴν γύμνασιν τοῦ
εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἀπειραριθμῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν λεπτο-
λογιῶν ἀσκόπως δαπανωμένου χρόνου· ἥτις πρακτικωτέρα μέθοδος ἀρμόζει ἰδίᾳ
τῷ καθιδρύματι τούτῳ—προσθέτει ὁ ἀείμνηστος—διότι ἡ Σχολὴ αὕτη «οὐδό-
λως προώρισται τὰ ἀναδεικνύη φιλολόγους ἢ λόγιους τελειοδιδάκτους, ἀλλ'
ἵνα σχηματίξῃ καλοὺς πολίτας, γινώσκοντας ἀρκούντως τὰ Ἑλληνικὰ γράμ-
ματα, γράφοντας καλῶς καὶ ὀρθογραφοῦντας τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἐξησκημέ-
τους εἰς τινὰς ξένας γλῶσσας, ὧν ἡ ἐκμάθησις κατέστη σήμερον τῆς πρώτης
ἀνάγκης, καὶ κεκτημένους ἀπάσας τὰς λοιπὰς γνώσεις, ὅσας ἡ νῦν ἐποχὴ ἀ-
παιτεῖ, ὅπως ἀπολούμενοι τῆς Σχολῆς καὶ ἀπερχόμενοι εἰς τὴν κοινωνίαν
καθέξωσιν ἐπαξίως ἐν αὐτῇ τὴν θέσιν αὐτῶν, ὅποσον καὶ ἂν ἦ τὸ ἐπάγγελμα
ὑπερῆθεον ἀσπασθῇ.

§ 14. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὀφείλει ὁ διδάσκων ἐπὶ τοσοῦτον μόνον νὰ ἐνδιατριβῆ μέχρις οὗ ἐξηγήσῃ τὰ εἰς τοὺς μαθητὰς ἄγνωστα καὶ λύσῃ τὰς εὐρισκομένας δυσκολίας. Πέραν τούτου πᾶσα παρέκβασις εἶναι ἀξιοκατάκριτος καὶ πᾶσα ἐνδιατριβὴ ἀπώλεια χρόνου καὶ ἀπονέκρωσις τῆς ζωηρότητος τοῦ πνεύματος τοῦ μαθητοῦ. Τούτου ἕνεκεν αἱ παρατηρήσεις αἱ γινόμεναι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος εἰσὶν ἀπλῶς μόνον τοῦ κειμένου διαφωτιστικαί, ιστορικαί, ἀρχαιολογικαί καὶ γεωγραφικαί (τῇ βοηθείᾳ χάριτος), αἱ δὲ γλωσσικαὶ ἀποβλέπουσι μόνον εἰς τὰ ἰδιώματα τοῦ ἀναγινωσκομένου συγγραφέως καὶ εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ὅρου αὐτοῦ τῶν κοινῶν καὶ τετριμμένων συντακτικῶν παρατηρήσεων ἀριεμένων διὰ τὴν θεματογραφίαν, ὅπου καὶ θὰ ἐπιβάλλῃ ταύτας ἢ ἀπροσεξία καὶ τὰ σφάλματα τοῦ μαθητοῦ.

§ 15. Αἱ συνθετικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν (ἀποτελοῦσαι τὸ ἕτερον ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας, τὸ γράφειν) πρέπει νὰ προβαίνωσιν ἀπὸ τῶν ἀπλουστέρων εἰς τὰς πολυπλοκωτέρας. Ἀπλούστεραι δὲ εἶναι αἱ ἀπὸ διηγήματος τοῦ διδάσκοντος, ὅστις διηγῆται τὸ πρᾶγμα ὅσον ἕνεστιν ἐλευθέρως ὅπως ἐν τῇ κοινῇ ὁμιλίᾳ, καὶ ἄνευ προσοχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν λέξεων καὶ τὴν φράσιν, οἱ δὲ μαθηταὶ κατ' οἶκον, ἢ καὶ ἀμέσως ἐν τῇ παραδόσει, ἐκθέτουσιν ὅ,τι ἤκουσαν εἰς καθαρεύουσιν γλώσσᾳ. Ἀφοῦ δὲ γυμνασθῶσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, ἔρχεται ἡ τῶν αὐτενεργωτέρων συνθετικῶν ἀσκήσεων, οἷον περιλήψεις ιστορικῶν ἢ βιογραφικῶν ἢ μυθεμάτων ἐξ ὠρισμένου βιβλίου, περιγραφαὶ ὠρισμένων ἀντικειμένων ἢ γεγονότων π. χ. ἐορτῶν, πανηγύρεων, τελετῶν, περιηγήσεων, παιγνιδίων, φυσικῶν τινῶν φαινομένων κτλ. πρὸς τὰ ὅποια διὰ τῶν ἀναγνώσμάτων ἔλαβον ἤδη ἰκανὴν οἰκειότητα. Σπουδαιότατον δὲ γυμνασμα τοῦ ὁρθῶς γράφειν εἶνε ἡ ἐπιστολογραφία καὶ αἱ μεταφράσεις ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης.

§ 16. Ἀνώτατον τέλος εἶδος συνθετικῶν ἀσκήσεων εἶναι ἀναλύσεις ρητορικῶν λόγων ἀρχαίων, διατριβαὶ περὶ ιστορικῶν τινῶν θεμάτων

οὐχὶ ἐκ μιᾶς πηγῆς ἀλλ' ἐκ πολλῶν, ρητορικὰ γυμνάσματα, μεταφράσεις δυσκολωτέρων τεμαχίων π. χ. ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους, ἐκ τοῦ Ὀμήρου, ἐκ τῶν δημηγοριῶν τοῦ Θουκυδίδου, ἐκ τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος, ἀλλὰ μεταφράσεις φέρουσαι πάντας τοὺς χαρακτήρας καλῆς μεταφράσεως, τὴν δυνατὴν δηλ. πίστιν καὶ ἀκριβείαν τοῦ πρωτοτύπου μετὰ τῆς δυνατῆς καλλιπειίας

Ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν.

§ 17. Ὁ διδάσκων τὰ μαθηματικὰ δεόν νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ εἶναι τις ἄριστος μαθηματικὸς ἵνα διδάξῃ τὴν ἐπιστήμην του εἰς τὴν νεότητα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἔχη τὴν τέχνην νὰ ἐμβάλλῃ τὰ ὅσα διδάσκει εἰς τὸν νοῦν τῶν μαθητῶν μὴ περιοριζόμενος εἰς τὸ νὰ ἐκφέρῃ ὁρθῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ διδασκόμενα καὶ ἀδιαφορῶν ἂν κατενόησαν αὐτὰ οἱ μαθηταὶ ἢ ὄχι. Ἐπειδὴ δὲ φύσει ἡ νεαρὰ ἡλικία ἀποστρέφεται τὸ διανοεῖσθαι καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας παραδίδεται εἰς καθαρῶς διανοητικὴν ἐργασίαν, διὰ τοῦτο ὁ διδάσκων τὰ μαθηματικὰ, ἂν θέλῃ νὰ καταστήσῃ προσφιλῆ καὶ καρποφόρον τὴν ἑαυτοῦ διδασκαλίαν, ὀφείλει διὰ παντὸς τρόπου νὰ ὑποβοηθῇ τοὺς μαθητὰς, μάλιστα κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῶν βήματα εἰς τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν ἢ δι' ἐπιμονῆς καὶ ἐπαναλήψεως, ἢ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν εὐληπτοτέραν παριστῶν τὰ διδασκόμενα, ἢ ἐκ παραδειγμάτων, ἐκ τοῦ γνωστοῦ κύκλου τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν λαμβανομένων, διασαφῶν τὰ λεγόμενα. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀφηρημένων πράξεων καὶ θεωρημάτων γινώσκῃ νὰ ἐκλέγῃ προβλήματα κινουντα τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν, καθιστᾷ τὸ μάθημά του τερπνὸν καὶ ἀναγκάζει τοὺς μαθητὰς νὰ ἐργάζωνται καὶ καθαρῶς διανοητικὴν ἐργασίαν, ἐξ ἧς βλέπουσιν ὅτι προκύπτει τέρψις καὶ πρακτικὸν ὄφελος.

§ 18. Ὑπομνησκεται πρὸς τούτοις τοῖς διδάσκουσι τὴν ἀριθμητικὴν ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ σχολείου ὅτι ὀφείλουσι νὰ γυμνάσωσι τοὺς μαθητὰς αὐτῶν καὶ εἰς τὴν λεγομένην κατὰ διάνοιαν ἀριθμητικὴν, εἰς πράξεις δηλ. ἀριθμητικὰς ἐπὶ μικροτέρων βεβαίως ἀριθμῶν ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς γραφῆς, ὡς τῆς ἀσκήσεως ταύτης οὔσης ὠφελιμωτάτης ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις.

Ἐπὶ τῆς ἱστορίας.

§ 19. Ἡ ἱστορία ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς ἐξαιρετικὴν ὅλως συμβολὴν παρέχει εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπὸν. Διότι αὕτη δαψιλεύει εἰς τὸν νοῦν μέγαν ἀριθμὸν γνώσεων, πρὸς δὲ ἐξασκεῖ τὴν μνήμην καὶ τελειοῖ τὴν φαντασίαν, διεγείρει τὰ εὐγενέστερα τῆς ψυχῆς αἰσθήματα ἀναπτύσσουσα τὸν ἔρωτα μὲν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ μῖσος δὲ καὶ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς ὅτι ἠθικῶς εἰδεχθῆς καὶ ἐνισχύει τὴν θέλησιν· διὰ δὲ τῆς ιδέας τῆς θείας Προνοίας τῆς τὰ πάνθ' ὀρώσης καὶ ἀμοιβούσης μὲν τὸ ἀγαθόν, κολαζούσης δὲ τὸ κακόν, καθιστᾷ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἰσχυρὰν ἀπέναντι τῶν δοκιμασιῶν τοῦ βίου. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀναβιβάζουσα τὸν νοῦν εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν ἱστορικῶν νόμων τῶν διεπόντων τὴν ἀνθρωπότητα, προλειάνει τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν λογικὴν ἐποπτείαν τῶν αἰώνων καὶ ἀναγκαιῶν νόμων οἷς πᾶσα ὄντοτης ὑπόκειται.

§ 20. Οὕτω νοουμένης τῆς ἱστορίας, δὲν ἀρκεῖ τῷ μαθητῇ ἡ ξηρὰ καὶ ἄγονος συλλογὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ σύνδεσις αὐτῶν χρονολογικῶς πρὸς εὐχερεστέραν διατήρησιν ἐν τῇ μνήμῃ, οὐδ' ὠφελεῖ ἡ ἀπαγγελία μεγάλου ἀριθμοῦ κυρίων ὀνομάτων, ἀνευ συνειδήσεως τῆς ἠθικῆς τῶν δι' αὐτῶν ἐκδηλουμένων προσώπων ἀξίας. Διότι ταῦτα δὲν εἶναι γνώσεις ἱστορικαί, ἀλλ' ὀνοματολογία ἐπίπονος καὶ ὅλως ἀλυσιτελής ὡς πρὸς τὸ διὰ τῆς ἱστορίας ἐπιδιωκόμενον μορφωτικὸν ἀποτέλεσμα. Ὁ μαθητὴς διὰ τῆς ἱστορίας ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ καθαρὰν ἰδέαν τοῦ παρελθόντος, παρακολουθῶν τὴν διὰ τῶν αἰώνων τελεσιουργουμένην φυσικὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων καὶ τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω σταδιοδρομίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καθιστάμενος ἰκανὸς νὰ καθορίξῃ τοὺς χαρακτῆρας τῶν κυριωτέρων προσώπων καὶ λαῶν κατὰ τὰς ὁρμὰς, τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς ποικίλας αὐτῶν μορφάς, πρὸς δὲ νὰ ἀναγνωρίζῃ ἐν τῷ θαυμασίῳ συνειρημῶ τῶν γεγονότων τὴν παρουσίαν βραχίονος ἰσχυροῦ καὶ μυστηριώδους διευθύνοντος ταῦτα, ἐμπορούμενος τῆς ἀναντιρρήτου ἀληθείας ἣν ἐγκλείουσιν οἱ βαρυσήμαντοι τοῦ Fenelon λόγοι «Ὁ ἄνθρωπος δρᾷ, ὁ δὲ Θεὸς ἄγει αὐτόν»· διδασκόμενος ἅμα ὅτι ἡ παρακμὴ τῆς θρησκείας καὶ ἡ ἠθικὴ ἐξαχρείωσις συνεπάγει τοῖς λαοῖς ἀναποδράστως τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν πτώσιν αὐτῶν.

§ 21. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ ἀφηγήται σαφῶς τὰ οὐσιώδη γεγονότα καὶ νὰ καταδεικνύῃ ἐναργῶς τὴν ἀμοιβαίαν τούτων ἀλληλουχίαν, καταδεικνύων τίνα εἰσὶ δὴλ. τὰ αἷτια καὶ τίνα τὰ ἀποτελέσματα τούτων, πρὸς δὲ νὰ διευκολύνῃ τοῖς μαθηταῖς σωκρατικῶς εἰς τὸ ἐξάγειν ταῦτα ἐξ ἐκείνων. Ἴδου τί λέγει περὶ τῆς ἱστορίας κατ' ἔννοιαν ὁ Πολύβιος: «Ὁ βουλούμενος νὰ συγγράψῃ ἢ διδάξῃ τὴν ἱστορίαν ὀφείλει οὐχὶ νὰ περιορίζεται εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων οἷον νίκης ἢ ἥττης τινῶν λαῶν, τοῦ μεγαλείου ἢ τῆς πτώσεως κρατῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξερευνησῇ καὶ νὰ δεικνύῃ τὰ αἷτια τούτων, συνάπτων τὰς περιστάσεις καὶ τὰς συνεπείας· ὀφείλει νὰ ἀνακαλύπτῃ ἐν παντὶ μεγάλῳ γεγονότι τὰ κεκρυμμένα ἐν αὐτῷ σχέδια· νὰ ἀνέρχεται μέχρι τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν πραγμάτων· νὰ ἐξακριβῇ τὰ πραγματικὰ αἷτια καὶ νὰ διακρίνῃ ταῦτα τῶν φαινομενικῶν, καταδεικνύς ὡσαύτως καὶ τὰς ἀφορμὰς καὶ τὴν διαφορὰν αὐτῶν ἀπὸ τῶν αἰτίων».

§ 22. Αὕτη ἐστὶν ἡ πραγματικὴ λεγομένη πρὸς διδασκαλίαν μέθοδος ἡ πρὸ 20 αἰώνων διαγραφείσα ὑπὸ Ἑλληνοῦ ἱστορικοῦ, καὶ ταύτην βεβαίως θέλουσιν ἀκριβῶς ἐφαρμόσει οἱ ἐν τῷ Ζωγραφείῳ διδάσκοντες τὴν ἱστορίαν.

Ἐπὶ τῆς γεωγραφίας

§ 23. *Πολύβιος ἐλάβομεν ἀφορμὴν*—γράφει ὁ προμνησθεὶς I. Πανταζίδης ἐν τῇ «παιδαγωγικῇ γυμνασιακῇ» του—*νὰ θρηνησωμεν διὰ τὴν παρ' ἡμῶν κακὴν διδασκαλίαν πολλῶν μαθημάτων· ἀλλ' οὐδεμίαν διδασκαλίαν εἶναι τοσοῦτον ἐλεεινὴν καὶ τοσοῦτον ἀκαρπικὴν ὅσον ἡ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας.* Ἀγεωγραφητότεροι ἄνθρωποι ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, τῶν διελθόντων ἐννοῶ διὰ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἀγνοῶ ἂν ὑπάρχουσιν ἄλλοι· διότι, καὶ ἂν εὐρίσκωνται παρ' ἡμῶν λόγοι τινὲς γνωρίζοντες ὀλίγην γεωγραφίαν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν εὐφροσύνην, τὴν πείραν καὶ τὴν ἐξ ἄλλων ἀφορμῶν ἰδιαιτέραν μελέτην, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν διδασκαλίαν. Καὶ ὅμως ἐν τοῖς προγράμμασι τῶν ἡμετέρων σχολείων, ἐτι δὲ καὶ ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι τῶν γυμνασίων, ὑπάρχουσιν ὦραι ἰδιαιτέρας

ἀγαγεγραμμένα πρὸς διδασκαλίαν τῆς γεωγραφίας, ἴσως ὄχι ὀλιγό-
 τεραί τῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις τῶν ἀλλοτρῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν.
 Τίς εἶναι ὁ λόγος λοιπὸν τῆς τοιαύτης καχεξίας τοῦ μαθήματος τοῦ-
 του; Ἀνατιφρήτως οὐδεὶς ἄλλος ἢ ἡ ἑ.λ.λεϊψικανῶν, ἐν μεθόδῳ
 καὶ εὐσυνειδητῶν διδασκάλων καὶ τῶν πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην
 ἀπαραιτήτων μέσων, γεωγραφικῶν πινακῶν δη.λ. κα.λῶν ἐγχειρι-
 δίων, ἑδρογείων σφαιρῶν κτ.λ.» Καὶ κατωτέρω. «Διότι εἶναι πολὺ
 περιέργου πρᾶγμα ὅτι παρ' ἡμῖν, ἂν καὶ ἡ γεωγραφία εἶναι πρὸ πολ-
 λοῦ εἰσηγμένη εἰς πάντα τὰ παρτὸς εἶδους σχολεῖα, οὐδεὶς ἐμορφώθη
 εἰδικῶς καὶ ἱκανῶς διδάσκαλος τῆς γεωγραφίας, ἐνῶ πολλοὶ ἐνεφανί-
 σθησαν συγγραφεῖς αὐτῆς. Ἡ αἰτία τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου
 εἶναι, ὅτι τὰ μὲν ἐγχειρίδια τῆς γεωγραφίας εὐκόλως συγγράφονται
 κατὰ μετάφρασιν ἐκ τινος ξένου ἐγχειριδίου γινόμενης ἐρίστε καὶ
 ὑπὸ ἐτέρου, παρὰ τὸν φαινόμενον συγγραφέα· ἡ δὲ διδασκαλία
 ἀπαιτεῖ μελέτην καὶ κόπον καὶ παιδαγωγικὴν ἐνθυμίαν καὶ ἄσκησιν.
 Οὐκ ὀλίγον δὲ συντελεῖ εἰς τὴν ἑ.λ.λεϊψικανῶν διδασκάλων καὶ
 τοῦτο, ὅτι τὸ μάθημα θεωρεῖται τόσοσιν πάρεργον, ὥστε, εἴτε κα.λῶς
 εἴτε κακῶς διδασκῶσιν αὐτὸ οἱ μαθηταὶ εἶναι ἀδιάφοροι, διὸ καὶ
 ἀναλαμβάνουσι τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἄνθρωποι ἀρίκατοι, βέβαιοι
 ὄντες ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐλέγξῃ αὐτοὺς διὰ τὴν τοιαύτην ἀρίκαρῶτητα».

§ 24. Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ λοιπὸν τῆς γεωγραφίας μὴ ἀρκείσθω ὁ
 διδάσκων εἰς ξηρὰν ἀπομνημόνευσιν ὀνομάτων καὶ ἀριθμῶν, ἀλλὰ καθι-
 στάτω ἐπαγωγὸν καὶ ὠφέλιμον τὸ μάθημα διὰ περιγραφῶν τῆς πολιτι-
 κῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν λαῶν, τῶν προϊόντων, τοῦ ἐμπο-
 ρίου, τῆς βιομηχανίας, τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει ἰδίᾳ δὲ τῶν Εὐρωπαϊ-
 κῶν ἐθνῶν, ὡς καὶ τῶν μᾶλλον ἀξιοθαυμάστων ὅσα περιέχουσιν αἱ ἐκτὸς
 τῆς Εὐρώπης χώραι καὶ ὁ τοσοῦτον διάφορος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ βίος τῶν
 οἰκούντων ταύτας ἐθνῶν καὶ λαῶν. Εἰδικῶς δὲ ἐν ταῖς μικροτέραις τάξε-
 σιν, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ διδάσκων εἶναι ἡ ζωη-
 ρὰ ἀντίληψις καὶ ἀκριβὴς ἐκμάθησις τῶν εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς προ-
 σιτῶν γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ ἡ ὀρθὴ χρῆσις τῶν γεωγραφικῶν χαρ-

τῶν κτλ. Π.χ. ὅταν πρόκειται νὰ δεῖξῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου πεδιάδα τινὰ ἢ
 ὄρος νὰ μὴ θέτῃ τὸν δείκτην ἐπὶ ἐνὸς μόνου σημείου ἀλλὰ νὰ περιλαμβά-
 νῃ δι' αὐτοῦ πᾶσαν τὴν ἔκτασιν ἣν κατέχει τὸ ὄρος ἢ ἡ πεδιάς ἢ ὁ κῶλ-
 πος· ὅταν πρόκειται νὰ δεῖξῃ ποταμὸν τινὰ, νὰ δεικνύῃ τὸν ροῦν αὐτοῦ
 ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἢ ὅταν πόλιν τινὰ, νὰ μὴ
 δεικνύῃ ἐπὶ τοῦ πίνακος τὸ ὄνομα αὐτῆς, ὑπερ πολλάκις κείται μί-
 λια πολλὰ μακρὰν τῆς ἀληθοῦς θέσεώς της, ἀλλὰ τὸ σημεῖον τὸ δει-
 κνῶν τὴν πόλιν. Ἐν γένει δὲ ὀφείλει νὰ ἀποκτήσῃ ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ ὁ
 παῖς ζωηρὰν εἰκόνα τῆς χώρας, ἐπιζόμενος ἅμα εἰς τὴν χαρτογραφίαν,
 ὅπως μονιμοποιήσῃ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ τὴν ἀντίληψιν τῶν χωρῶν, τὸ
 σχῆμα καὶ ἐν γένει τὴν μορφήν αὐτῶν.

§ 25. Ὁ διδάσκων δεόν νὰ ἐρίστῃ ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν του
 εἰς τὴν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ἀπόδοσιν τῶν ξένων ὀνομάτων, ἐπιμελού-
 μενος ὅπως προφέρωνται ὅσον τὸ δυνατὸν πιστότατα ταῦτα.

Ἐπὶ τῶν ξένων γλωσσῶν.

§ 26. Ἡ πρώτη φρονίσις τοῦ διδάσκοντος, μετὰ τὴν ἐκμάθησιν τοῦ
 ἀλφαβήτου, δεόν νὰ εἶναι ἢ εἰς τὸ ἀναγινώσκειν ἄσκησις καὶ ἡ ἐκμάθησις
 κανόνων τινῶν ἀναγνωστικῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης. Μετὰ δὲ τὴν ἐλευθέ-
 ραν ὅποσόν ἀνάγνωσιν, καθ' ἣν ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ εἶναι αὐστηρὸς
 περὶ τὴν ὀρθὴν προφορὰν γραμμάτων τινῶν παρ' ἡμῖν δυσπροφέρωντων,
 μεταβαίνει ἀμέσως εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν γενικωτάτων τύπων τῆς
 γραμματικῆς οἷον τῶν ἄρθρων, τῶν κλίσεων, τῶν βοηθητικῶν ρημάτων
 κτλ. Συγχρόνως δὲ μετὰ τῆς ἐκμάθησεως τῶν γραμματικῶν τύπων γί-
 νεται ἀνάγνωσις καὶ μετάφρασις ἐκ τινος χρηστομαθείας, μετ' ἐπιμόνου
 ἐκμάθησεως πασῶν τῶν λέξεων ὅσαι περιλαμβάνονται ἐν τοῖς ἀναγνώ-
 σμασι, τῶν μὲν ὑπαγομένων εἰς τὰς γραμματικὰς γνώσεις τὰς γνωστὰς
 τῷ μαθητῇ καθ' ὅλους τοὺς τύπους, τῶν δὲ μὴ γνωστῶν ἀκριβῶς αὐτῷ,
 τουλάχιστον κατὰ τὸν ἐν τῷ ἀναγνώσματι τύπον· κατὰ δὲ τὴν θεμα-
 τογραφίαν ὁ διδάσκαλος ρυθμίζει τὰ εἰς τοὺς μαθητὰς διδόμενα θέματα
 ἀναλόγως τῶν ἀποκτηθεισῶν παρ' αὐτῶν γνώσεων. Ἡ μέθοδος αὕτη

ήτις ἐγένετο προαδεκτὴ πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλωσσῶν ἀπανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, δεόν νὰ ἐξακολουθήσῃ καθ' ἅπασας τὰς τάξεις τοῦ Σχολαρχείου μέχρι πλήρους συμπληρώσεως τῆς συστηματικῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ μετὰ τῆς εἰρημένης διπλῆς ἀσκήσεως, ἀφοῦ καταλλήλων ἐγχειριδίων συντεταγμένων κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην εὐτυχῶς δὲν στεροῦμεθα.

§ 27. Τὴν διπλὴν ταύτην ἄσκησιν πρέπει νὰ συμπληρῶσιν ἡ ἐξάσκησις εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἐπὶ τε τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου, ἡ ἀπομνημόνευσις, κατ' ἀρχὰς μὲν λέξεων, εἶτα δὲ φράσεων, διηγημάτων, ἱστορημάτων καὶ ἐκλεκτῶν περικοπῶν, ὡς ὠφελιμοτάτη εἰς τὴν ἐξοικείωσιν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν ξένην γλῶσσαν, αἱ συστηματικαὶ ἐκθέσεις ἰδειῶν κατὰ πρόγραμμα ὀρισμένων, ἡ πρόχειρος θεματογραφία καὶ ἡ ἐνκρίξις συνδιαλέξεως εἰς τὴν ξένην γλῶσσαν. Περὶ δὲ τῶν γραπτῶν γυμνασμάτων τῶν μαθητῶν ἐν ξένη γλῶσση ἐφαρμοστέα καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ γραφόμενα τῆς 11 παραγράφου τῶν παρουσῶν ὁδηγιῶν.

§ 28. Ἐν τῷ γυμνασίῳ ὁ διδάσκων ὀφείλει νὰ ποιῆται χρῆσιν ἐν τῇ παραδόσει τῆς ξένης γλώσσης, ἐν αὐτῇ ἀποκλειστικῶς ἐκφραζόμενος καὶ εἰς τοὺς μαθητὰς ἐπιβάλλων τὸ αὐτό.

§ 29. Οἱ διδάσκοντες τὰς ξένας γλώσσας δεόν νὰ μὴ λησμονῶσιν ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν διδασκαλίας αὐτῶν εἶναι τὸ νὰ καταστή ὁ πᾶσι ἱκανὸς ἀποφοιτῶν νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ ἐκφράζηται γραπτῶς καὶ προφορικῶς ἐν τῇ ξένη γλῶσση ὅσοσὺν κελῶς, ἔστω καὶ ἄνευ καλλιπείας καὶ μετὰ τινων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν σφαλμάτων. Ἐπομένως εἰς τοῦτο πρέπει καὶ νὰ τείνωσιν αἱ προσπάθειαι αὐτῶν, μὴ δαπανῶντες ἐπὶ ματαίῳ τὸν πολυτίμον χρόνον τῶν παιδῶν εἰς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς λεπτολογίας πρὸς ἐπιδιώξιν τῶν ἀδυνάτων, νὰ διδάξωσι δηλ. τῷ μαθητῇ τὴν ξένην γλῶσσαν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀριθείας καὶ λεπτολογίας μεθ' ἧς διδάσκεται τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, ἣν ἤδη λαλεῖ καὶ ἐννοεῖ.

§ 30. Ὁ διδάσκων, κατὰ τὴν εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μετάφρασιν κευμένων ξένης γλώσσης, πρέπει νὰ δίδῃ πολλὴν προσοχὴν εἰς τοὺς ἰδιω-

τισμοὺς καὶ ἰδίως εἰς τοὺς γαλλισμοὺς ἐκείνους οἵτινες ἢ ἤδη κακῶς εἰσῆχθησαν ὑπὸ κακῶν μεταφραστῶν ἢ κινδυνεύουσι νὰ εἰσαχθῶσι. Συνεπῶς διὰ τοῦτο τὸ μέρος τῆς διδασκαλίας τῶν ξένων γλωσσῶν ἀπαιτεῖται διδάσκαλος καλῶς γινώσκων ἀμφοτέρως τὰς γλώσσας.

Ἐπὶ τῆς καλλιγραφίας καὶ ἰχνογραφίας.

§ 31. Κατὰ τὴν ἐνκρίξιν τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τούτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ πρώτου, αἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ προσκῶνται εἰς τὴν κανονικὴν καὶ ἀναγκασίαν στάσιν τοῦ σώματος, τὸν κατάλληλον τρόπον τοῦ κρατεῖν τὴν γραφίδα, ὡς καὶ εἰς τὸ ἄγειν διαφόρους γραμμὰς ὀριζοντίους, καθέτους, πλαγίαις, σχηματίζειν γωνίας, τρίγωνα, τετράγωνα, πολύγωνα, ἡμικύκλια, κύκλους κτλ. ρυθμικῶς κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ἀέρι διὰ τῆς χειρός, εἶτα δὲ ἐπὶ τοῦ ἄβακίου καὶ τοῦ μέλανος πίνακος.

§ 32. Ὁ διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας ὀφείλει πρὸς ἐγκύμνασιν τοῦ παιδὸς νὰ μὴ ἐπιμένῃ εἰς τὴν πολλάκις ἀντιγραφὴν τῆς αὐτῆς λέξεως, ὡς προκαλοῦσης τὸν κόρον, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ, μεταχειριζόμενος τὰ αὐτὰ γράμματα, νὰ ποικίλῃ τὰς λέξεις.

§ 33. Ὁ διδάσκαλος τῆς καλλιγραφίας ὀφείλει νὰ ἐξασκῇ διακρίνοντος τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν στρογγύλην γραφὴν, ὡς τὴν συνηθεστάτην καὶ χρησιμωτάτην ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ.

§ 34. Οἱ διδάσκαλοι τῆς καλλιγραφίας καὶ ἰχνογραφίας ὀφείλουσι νὰ μὴ δαπανῶσι τὸν χρόνον τῶν μαθητῶν εἰς παρασκευὴν τετραδίων καλλιγραφίας ἢ ἰχνογραφημάτων προωρισμένων πρὸς ἐπίδειξιν κατὰ τὰς ἐξετάσεις, (παρασκευαζομένων ἔστιν ὅτε κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῶν ἰδίων), ἀλλ' οὐδὲως ὠφελούντων.

Γενικαὶ ὁδηγίαι.

§ 35. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ κἀνωσι γραπτῶς περιληπτικὴν ἐκθεσιν τῶν ὅσων ἐδιδάχθησαν ἐν ἅπασι ταῖς μαθήμασι κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα.

§ 36. Ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ὀφείλει νὰ

συντάττη τὸ πρόγραμμα οὕτως, ὥστε μαθήματα ὁμοίας ὕλης νὰ μὴ διαδέχωνται ἄλληλα, ἵνα μὴ γενᾶται ἡ ἀηδία καὶ ἐκ ταύτης ἡ ἀπροσεξία.

§ 37. Πρέπει νὰ λαμβάνηται πρόνοια ὥστε ἡ κατ' οἶκον ἐργασία τοῦ μαθητοῦ δι' ἅπαντα τὰ τῆς ἡμέρας μαθήματα ἐν μὲν ταῖς τέσσαρασι τάξεσι τοῦ Σχολαρχείου νὰ μὴ ὑπερβαίη τὰς τρεῖς ὥρας, τῆς ἀντιλήψεως συνήθους φύσεως μαθητοῦ ὡς μέτρου λαμβανομένης, ἐν δὲ ταῖς τέσσαρασι Γυμνασιακαῖς τάξεσι τὰς τέσσαρας ὥρας. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς δημοτικὰς σχολὰς ἐν μὲν τῇ Α' καὶ Β' τάξει οὐδεμίαν δίδεται κατ' οἶκον ἐργασία, μόνον δὲ ἐν τῇ Γ' μιᾶς καὶ ἐν τῇ Δ' μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας.

Τὸ παρὸν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα καταρτισθὲν, συνωδὰ τῇ ἀποφάσει τῆς γενικῆς ἐνοριακῆς συνελεύσεως τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συνοπτικοῦ προγράμματος τοῦ ὑποβληθέντος αὐτῇ καὶ ἐπιψηφισθέντος, συνεζητήθη καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ προγράμματος τοῦ Ζωγραφείου Ἐπιτροπῆς ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1895 καὶ παρεδόθη τῇ Ἐφορείᾳ τοῦ Ζωγραφείου, ὅπως ἄρξηται ἐφαρμοζόμενον πιστῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους 1895-96, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Κοινότητος.

Ἐν τῷ Πέραν τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1895.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ προγράμματος
τοῦ Ζωγραφείου Ἐπιτροπή.

Ἄρχιμ. ΚΑΛΛ. ΔΕΛΙΚΑΝΗΣ, πρόεδρος.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΕΠΕΤΖΗΣ.

Ι. ΑΡΙΣΤΟΚΑΝΗΣ.

ΑΝ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ.

Ι. ΣΤΑΜΕΛΟΣ.

ΑΛΕΞ. ΙΣΜΥΡΙΔΗΣ.

ΑΛΚ. ΓΟΡΓΟΛΗΣ.

Κ. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία
τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου.

Κ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ Βέης πρόεδρος.

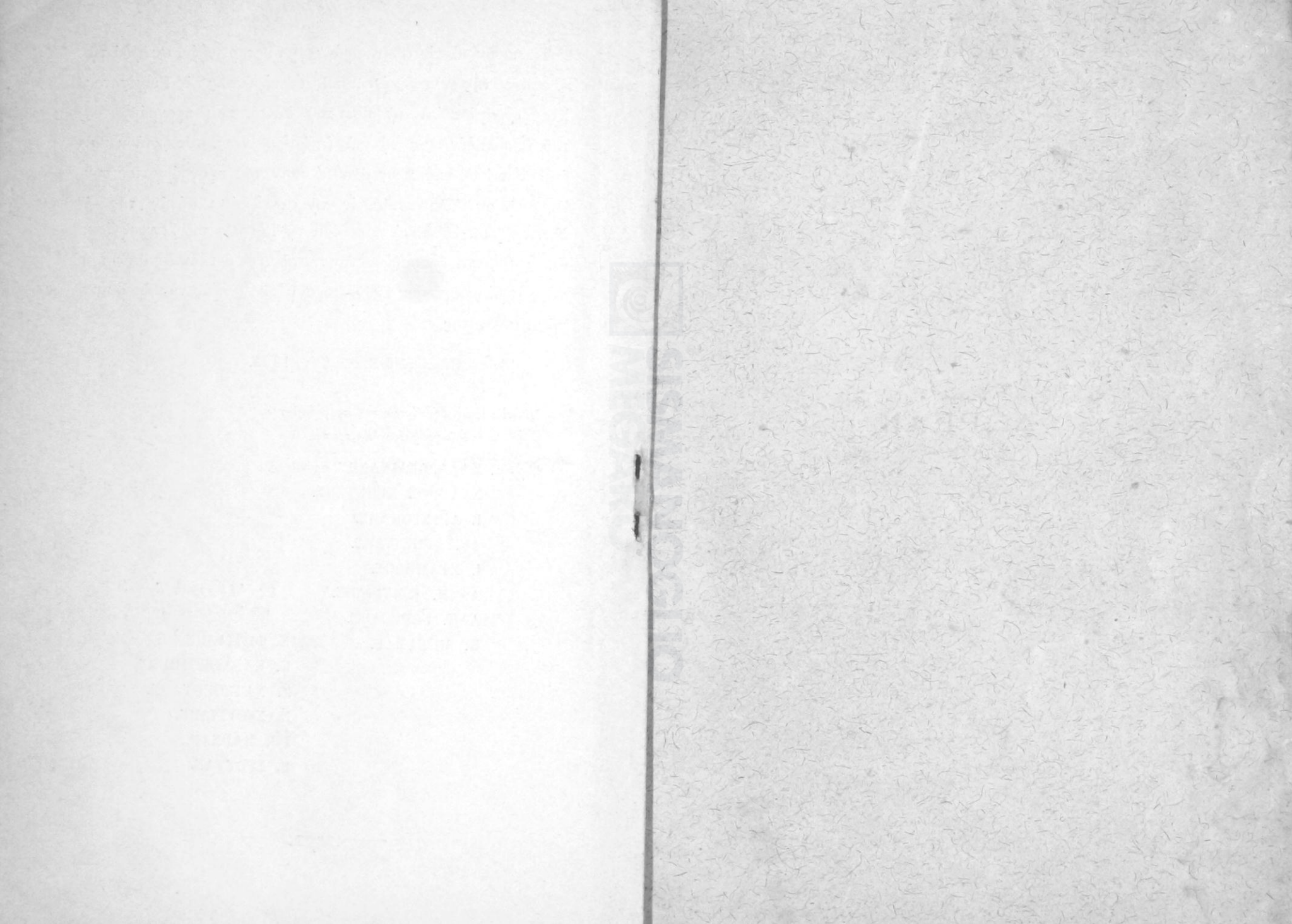
Κ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗΣ.

Ζ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.

Ν. ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ.

ΓΡ. ΜΑΡΣΑΝ.

Β. ΣΓΟΥΤΑΣ.

ΔΩΡΕΑΝ